

SEK AKTUELLT

NUMMER 4
OKTOBER 2011
ÅRGÅNG 18

Nyheter från standardiseringen inom elområdet

Innehåll:					
Ledare	3	Svensk ordförande för IEC DMT	10	Elinstallationer i badrum	17
IEC Masterplan 2011	4	Organisationsförändringar av huvudman för svensk standardisering	11	En standard du inte visste fanns...	20
Framtiden Elektrifierar	5	Ny teknisk kommitté instiftad inom IEC	12	CENELEC AG i Krakow	21
Nytt ansikte på SEK	6	EUs standardiseringspaket	13	SMB	23
Smarta Elnät en utmaning för standardiseringen	7	SEKs kansli flyttar	15	CAB	25
ISO/IEC-direktiv för styrning av den tekniska verksamheten	10	Säker provning med SEK Handbok 430	16	2011 års IEC Award 1906	26
				IECEE CMC 2011	27
				Efterlängtat standard fastställt	29
				CENELEC & IEC TC 64	31
				CENELEC SC 9XB	33
				CENELEC & IEC TC 61	34
				CENELEC TC 86BXA	36
				CENELEC TC 23BX	37
				IEC TC 15	38
				CENELEC TC 76	39
				IEC TC 65	41
				IEC TC 101	43
				IEC TC 78	44
				CENELEC TC 62	45
				Internationella möten	47

FIBER ÄNDA HEM

SEK Handbok 434 underlättar för operatörer, kommuner, energibolag och installatörer att planera och installera fiberoptiska anslutningsnät. Gällande utgåva är betydligt utökad, bl a med nya avsnitt om noder och mikrokanalisation och med fler exempel jämfört med föregående utgåva. Handboken är rikt illustrerad med över hundra bilder, de flesta i färg.

NYDANINGAR INOM DEN ELEKTROTEKNISKA STANDARDISERINGEN

Senast SEK bytte lokaler var 1986, då flyttade man från Stockholms innerstad till de nuvarande lokalerna i Kista som varit hemvist för SEKs kansli de senaste 25 åren. Men nu är det snart dags igen, för den första veckan i december 2011 kommer SEK att flytta in i nyrustade och fräscha lokaler i det närbelägna Electrum. De nya lokalerna kommer att få en utökad konferensyta med fler och några större konferensrum vilket kommer att medge arrangemang av större möten och tillställningar.

MYCKET HÄNDER OCKSÅ inom standardiseringsområdet och på den nationella nivån har ett formellt beslut tagits av den nuvarande huvudmannen för svensk standardisering, Sveriges Standardiseringsråd, SSR, att ombilda verksamheten i en ny organisation, Sveriges Standardiseringsförbund, SSF. Förbundet bildas gemensamt av de tre nuvarande av staten utsedda svenska standardiseringsorganisationerna, ITS, SEK och SIS.

Inom den europeiska standardiseringen diskuteras främst det så kallade "Standardiseringspaketet" som framtagits av EU-kommissionen avseende en strategisk vision för det europeiska standardiseringsarbetet med åsyftande om bättre och snabbare hållbar tillväxt i den europeiska ekonomin före år 2020. Paketet kommer under hösten att debatteras inom EU och är tänkt att ikraftsättas senast 2013.

IEC som förestår den internationella elektrotekniska standardiseringen genomför sitt årsmöte nu i slutet av oktober där en ny "IEC Masterplan" ska beslutas vilken kommer att vara det strategiskt vägledande dokumentet för IECs arbete under en framtida femårsperiod.

Mycket händer och ytterligare information om ovanstående ärenden finns i utförligare artiklar i detta nummer av SEK Aktuell.

Jag önskar alla en trevlig läsning!

Thomas Korssell, vd SEK

IEC MASTERPLAN 2011

IECs visioner (Vision) och strategier (Mission) är samlade i dokumentet kallat IEC Masterplan, vilken i det närmaste kan jämföras med en visionär affärsplan. För att behålla marknadsaktualitet, som alla affärsplaner, behöver den med jämna mellanrum revideras. Den nuvarande Masterplanen antogs 2006 på IECs årsmöte i Berlin och kallas logiskt för "IEC Masterplan 2006".

DEN REVIDERADE MASTERPLANEN är tänkt att antas vid det kommande IEC årsmötet i oktober och det cirkulerade utkastet kallas följaktligen för "IEC Masterplan 2011".

En närmare analys och jämförelse mellan 2011 års utkast och 2006 års utgåva är i sin helhet liktydiga vad gäller "Vision" och som i utkastet till 2011 års utgåva kan läsas,

Worldwide use of IEC standards and conformity assessment systems as the key to international trade.

För "Mission" skiljer sig inte heller texten i sak i de två dokumenten. För den tänkta 2011 års utgåva kan vi läsa,

IEC's mission is to be globally recognized as the leading platform for standards, conformity assessment systems and related services needed to facilitate international trade and enhance user value in the fields of electricity, electronics and associated technologies.

Vad som däremot skiljer sig markant är det övriga innehållet och som i 2011 års utkast i betydligt större utsträckning relaterar till den elektrotekniska industrins insatser och arbete inom den internationella standardiseringen. Till exempel förkunnas alldeles i början av dokumentet att ett av de stora målen är att göra IEC till bas för den elektrotekniska industrin, "Making IEC to the home of industry".

Generellt sett anses den nya Masterplan 2011 vara mer, och i vissa fall direkt, riktad till den elektrotekniska

industrin som utgör basen i IECs verksamhet. I den nya utgåvan har också strukturen på innehållet väsentligt förbättrats genom att varje avsnitt i dokumentet inleds med en kort "Vision" för att följas av en mer marknadsnära förklaring, "Mission", för att avslutas med ett antal "Action"-punkter.

Precis som i en affärsplan pratas det om marknaden och marknadstillväxt och att uppfylla ställda marknadskrav samt att vara lyhörd och flexibel för förändringar och nya önskemål från marknaden. Tillika tar den tilltänkta 2011 års utgåva upp värdet av de experter och ledare som återfinns i organisationen och att återväxten måste säkras för en stabil och utvecklingsbar organisation. Det enda som inte finns, och som brukar återfinnas i en reguljär affärsplan, är visioner och strategier gällande den rent vinstdrivande och affärsekonomiska utvecklingen vilket saknas då IEC är en ideell organisation utan vinstintresse.

Förhoppningsvis kommer ett positivt beslut att fattas vid IECs årsmöte om införandet av IEC Masterplan 2011 som är väl genomarbetad och förankrad hos de flesta nationalkommittéerna.

Utkastet till IEC Masterplan, dokument C/1684/DC, kan erhållas från SEKs kansli, snc@elstandard.se, 08-444 14 00, som även besvarar frågor i ärendet.

FRAMTIDEN ELEKTRIFIERAR

Den elektrotekniska standardiseringen spelar en central roll i byggandet av framtidens Europa.

VID SIDAN AV en renovering av bank- och finanssektorn finns ett antal framåtsyftande infrastruktur utmaningar i Europa. Det handlar om modernisering och utbyggnad av det europeiska järnvägsnätet, om bredband för alla, om en genomgripande modernisering av produktion och distribution av el genom övergången till förnybar energi och införandet av smarta elnät, om en omställning av vägtrafiken till eldrivna fordon och om en satsning på e-hälsa och det som ibland kallas ambient assisted living, AAL, (se SEK Aktuell nr 3/2011) för att med tekniska system för t ex patientövervakning och behandling i hemmet kunna möta den åldrande befolkningens behov. Det finns ett starkt politiskt tryck bakom dessa projekt, med ny teknik och med system som omfattar och påverkar hela Europa. I olika utsträckning är arbetet redan igång.

De nämnda områdena har flera saker gemensamt. Först kanske man tänker på att flera av dem ska bidra till att möta olika miljö- och klimathot och den förväntade bristen på fossila bränslen. På ett annat plan innebär de (och är tänkta att innebära) stora möjligheter och utmaningar för europeisk industri. Nära förknippat med detta är förstås att det måste till en uppbyggnad och spridning av kunskap för att få någon fart på de storstilade visionerna. Satsningarna har ju också motsvarigheter i andra världsdelen, där man kanske i ännu högre grad kopplar dem till en utveckling av den inhemska industrin.

Eftersom det handlar om satsningar och projekt med stora och omfattande system måste det till standarder

av olika slag, för gränssnitt, protokoll, provningar och vad det nu kan vara fråga om. Men man kan dessutom utan vidare vända på sambandet och säga att utan ett vettigt system av fungerande standarder blir det överhuvudtaget ingenting av de här projekten. Standarder är en förutsättning för att de ska fungera. Standarder är också ett villkor för att någon ska vilja satsa och tillverka eller beställa de delar som ska ingå. Detta har EU-kommissionen insett och i flera av dess planer ingår uppdrag (mandat) till de europeiska standardiseringsorganisationerna att skriva de standarder som behövs, så långt som möjligt dessutom i internationellt samarbete.

Det finns alltså ett uttalat samband mellan teknisk utveckling och standardisering. Det understryks av de hårda tidplaner som EU-kommissionen allt oftare avkräver standardiseringsorganisationerna för projekt där standarder har ett tydligt syfte för europeisk handel, industripolitik och liknande. Se till exempel mer om smarta elnät härintill. Det är därför viktigt att industrin håller sig à jour med utvecklingen, för att kunna delta medan tid är, eller (på en lägre ambitionsnivå) uppmärks-

samma resultaten när de kommer. Det innebär också en motsvarande utmaning för standardiseringen, och i andra hand för media, företagarorganisationer och andra kanaler, att verkligen upplysa och informera om vad som pågår och vad som kommer.

En gemensam nämnare för alla de här stora projekten är dessutom att de märkligt nog alla är elektriska. Elen erbjuder sådana fördelar som bärare av energi och signaler, att den intar en central ställning i den europeiska visionen om framtiden. Och det är likadant på den internationella nivån. Detta innebär ett stort ansvar för den elektrotekniska standardiseringen, men också stora möjligheter och spännande perspektiv. Framtidens utmaningar har elektriska lösningar!

THOMAS BORGLIN
SEK

→ NYTT ANSIKTE PÅ SEK

Henrik Lagerström är ny medarbetare på SEK sedan augusti i år och kommer att vara aktiv i SEKs kommittéarbeten inom bland annat miljöstandardisering och förnybara energikällor, såväl nationellt som internationellt. Henrik är utbildad civilingenjör och kommer närmast ifrån Zacco-koncernen, där han som patentkonsult bistått kunder med juridisk, teknisk och strategisk rådgivning inom immaterialrätt.

SMARTA ELNÄT EN UTMANING FÖR STANDARDISERINGEN

Politiska ambitioner i Europa kräver att standarder kommer fram snabbt.

DE SMARTA ELNÄTEN – smart grids – är lite svår-fångade, eller rättare sagt, det är inte så lätt att precisera vad de är för något. EU-kommissionen till exempel definierar dem som "elnät som på ett effektivt sätt kan integrera alla de anslutna användarnas beteenden och handlingar – producenter och konsumenter samt de som har båda dessa egenskaper – för att säkerställa ekonomiskt effektiva och hållbara kraftsystem med låga förluster och hög kvalitet, försörjningstrygghet och säkerhet". Det är nog riktigt, men särskilt precist är det inte.

SNÄV TIDPLAN

Allt inom smarta elnät är inte nytt. Rundstyrning var hett på trettioalet och den för smarta elnät centrala IEC-kommittén TC 57 inrättades redan 1964. Mycket standardiseringsarbete är därför redan gjort eller på gång. Det finns dock en konflikt mellan den nebulösa karaktären hos ämnet smarta elnät och den uppdelning av arbetet i teknikområdesvis inrättade grupper och kommittéer som kännetecknar standardiseringsorganisationerna. Detta är en utmaning.

Medan utrullningen av de smarta elnäten är en verksamhet på sikt, är tidplanen mycket snäv för det europeiska arbetet med de tillhörande standarderna. Skälet till detta är EU-kommissionens uppdrag (mandat M/490) till de tre europeiska standardiseringsorganisationerna CEN, CENELEC och ETSI att skriva standarder "to support European Smart Grid deployment". I uppdraget kräver EU-kommissionen att det redan i höst ska finnas en konkret arbetsplan och till årsskiftet 2011/2012 en referensarkitektur. Senast till årsskiftet 2012/2013 vill Kommissionen se en arbetsprocess och en första uppsättning standarder och tekniska specifikationer.

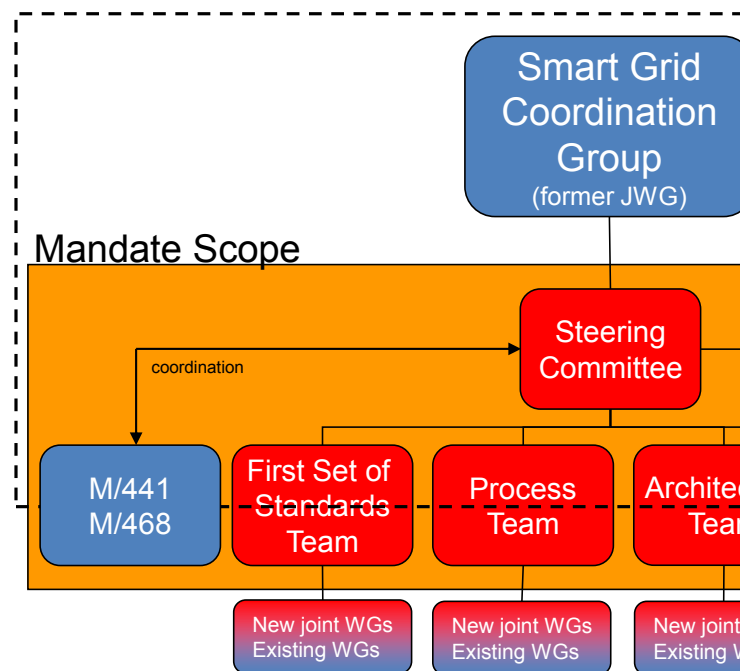
GEMENSAM GRUPP

För att hålla ihop detta har CEN, CENELEC och ETSI tillsatt en gemensam Smart Grid Coordination Group (SGCG) med R Sporer (DKE/Siemens) som ordförande. Gruppen ska inte själv skriva några standarder utan föreslå hur standardiseringsorganisationerna ska göra för att genomföra de uppgifter de åtagit sig i och med att de accepterat mandatet. SGCG hade sitt första möte den 1 juli men har fått en flygande start genom det arbete som utförts i den tidigare CEN-CENELEC-ETSI Joint Working Group on Standards for Smart Grids och som sammanfattas i rekommendationerna i Annex 1 i den rapport som finns tillgänglig på SEKs smarta nät-sida: <http://www.elstandard.se/verksamhet/smartgrid.asp>. Den rapporten lutar sig i sin tur mot det liknande arbete som utförts av SG 3 inom IEC och som presenteras i den Smart grid roadmap som finns tillgänglig på samma nätadress.

Under denna SGCG finns fyra arbetsgrupper som ungefär motsvarar de ovannämnda delarna i uppdraget från Kommissionen. En grupp utvärderar behovet av standarder och andra vägledande dokument (dvs var det finns "hål i biblioteket"). Redan i höst ska gruppen presentera den lista som ska ligga till grund för initiering av nya arbeten. Nästa grupp arbetar mer långsiktigt för att från ett annat håll (use cases) identifiera behov av standarder och etablera en arbetsprocess. En tredje ska ta fram riktlinjerna för referensarkitektur jämte grunderna för funktion, kommunikation och informationssäkerhet (inklusive en sammanhängande informationsmodell) och en fjärde arbetar med frågor kring integritetsskydd och säkerhet mot intrång. För att få förtäpande information om detta arbete, och en möjlighet att delta och påverka, kan man anmäla sig till den nya SEK Temagrupp Smart grid, se sidorna 3 och 8 i förra numret av SEK Aktuell. Alla intresserade är välkomna att anmäla sig att delta på <http://www.elstandard.se/verksamhet/tg/index.asp>.

ORGANISATORISK UTMANING

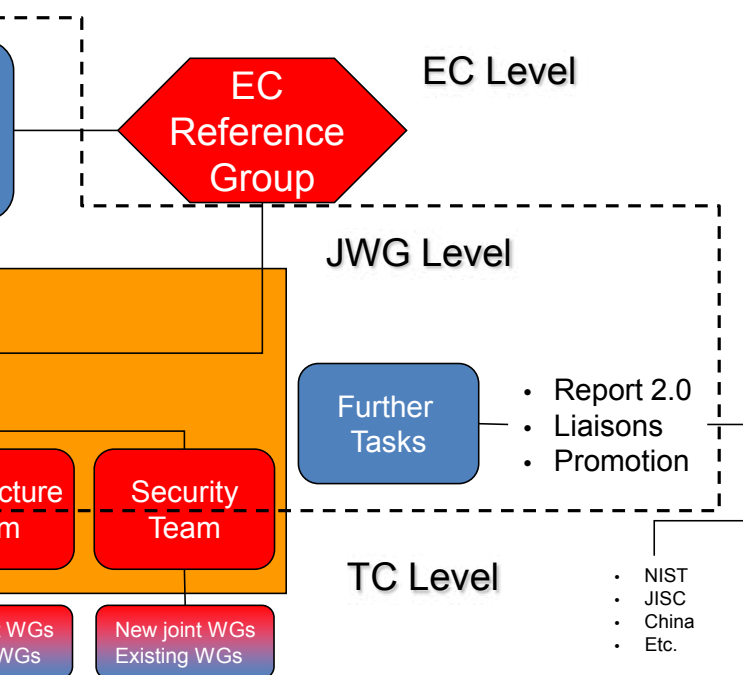
En uttalad strategi är, att så långt möjligt utnyttja befintliga standarder och liknande (främst från IEC) och att i arbetet med nya standarder koordinera med andra aktörer, framförallt med IEC SG 3 och med NIST i USA. Mycket av det grundläggande arbetet har redan gjorts inom IEC-kommittén för styrning av kraftsystem och tillhörande kommunikation (TC 57) och på andra håll men mycket återstår. Det handlar ju om hela nätet,

från integrering av produktionsanläggningar via frågor kring automation, skydd och stabilitet i nätet till kommunikation och debitering och andra frågor nära kunder och förbrukare. Det ser också ut att behövas en del tvärtekniskt standardiseringsarbete, t ex kring datamodeller (IEC SC 3D) och vissa EMC-frågor.

Förutom den utmaning som ligger i hur man i en kommittéstruktur skriver standarder för ett så gränsöverskridande teknikkomplex som smarta elnät (där vi inte heller ska glömma de "mjuka" frågorna kring t ex affärsmodeller), finns det ett par egenheter på det europeiska planet. En sådan är telekombranschens starka ställning genom ETSI, som inte har någon riktig motsvarighet på det globala planet. Detta är en styrka som samtidigt inför fler aktörer i pusslet. En annan är att de europeiska nationalkommittéerna i CENELEC generellt föredrar att arbeta inom IEC och att göra så lite som möjligt på europeisk nivå. Det innebär att en stor del av det arbete som CENELEC åtar sig när ett mandat accepteras kommer att ske i IEC, där deltagarna är fler och tidplanen kanske är en annan. Ett sätt att parera detta på, är att till en början acceptera tekniska specifikationer, TS, baserade på förslag till standarder inom IEC och som får gälla tills arbetet är klart.

Dessutom finns det en juridisk omgivning, som inte är enhetlig och där olika länder har olika arbetssätt och tidplaner. I Sverige kan t ex märkas regeringens proposition 2010/11:153 om stärkt konsumentroll på elmark-

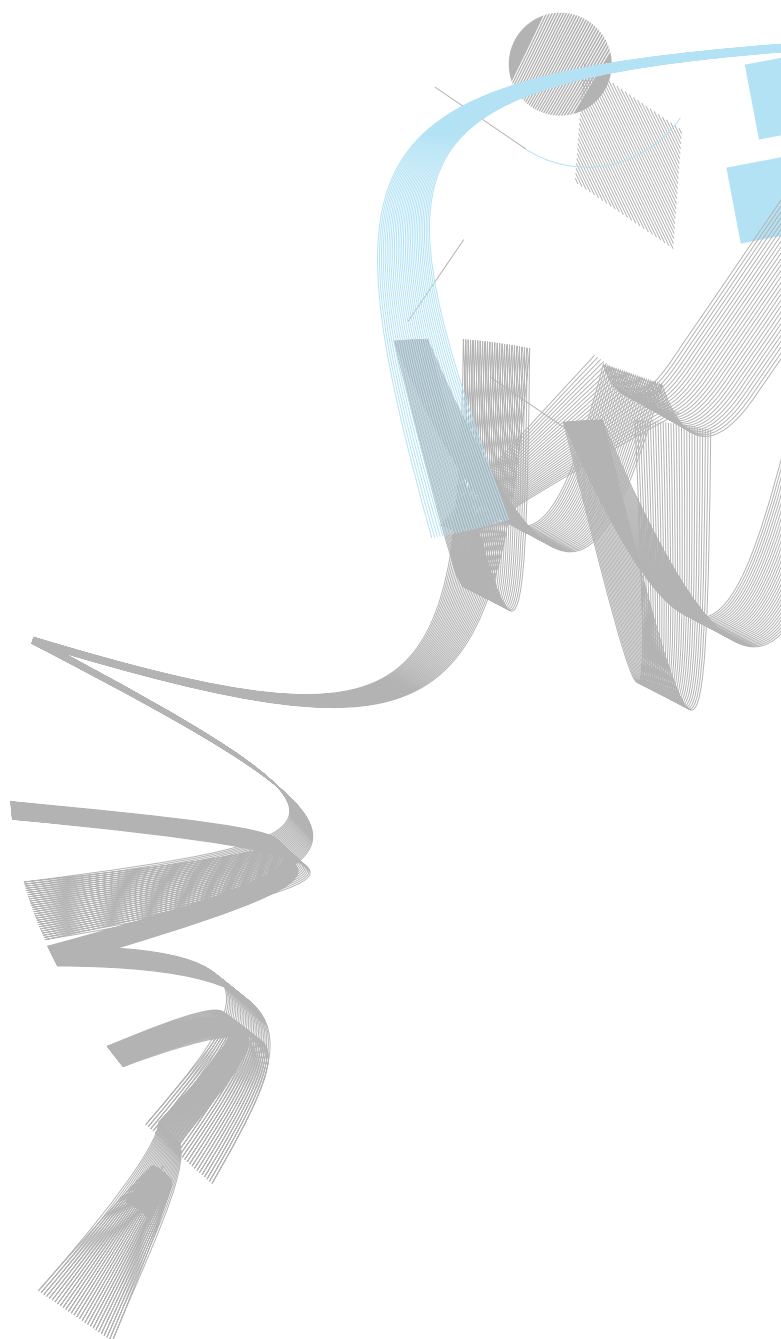
De tre exemplen visar tydligt på den inverkan kommittéstrukturen har på arbetet och på vilka standarder som tas fram, men de visar också hur standarder som tagits fram och med framgång tillämpas för en uppgift kan ligga till grund för ett vidare arbete. När man läser listan ser man dessutom tydligt hur också så storslagna, färglagda visioner som den om smarta elnät ganska raskt kan återföras på något som oglamouröst som att revidera standarder.

THOMAS BORGLIN
SEK

naden, där det sägs att det bör underlättas för enskilda att leverera sin egenproducerade förnybara el till nätet, att kunskapen om smarta elnät bör öka och att en handlingsplan för utvecklingen av smarta elnät bör tas fram. Ett liknande dokument från EU-kommissionen (Smarta nät: från innovation till utbyggnad) finns att läsa på SEKs smartanätsida.

IDENTIFIERADE PROJEKT

Redan i sin preliminära rapport visar den första av grupperna under nämnda SGCG var standardiseringsansträngningarna först bör sättas in. Identifierade brister i standardbiblioteket har vägts, vad gäller hur allvarliga de är, hur lätt det bedöms att avhjälpa dem och hur stort intresset förefaller vara att delta i ett arbete. Överst på listan kommer harmonisering mellan IEC 61850 från TC 57 och den motsvarande IEC 62506 från elmätarkommittén TC 13. Sedan följer att få IEC 61850 att fullt ut stödja småskalig generering och byggnadsautomation och då berörs även CENELEC TC 205 och en kommitté inom vardera CEN och ETSI. Trea på listan gäller att harmonisera listor och modeller mellan olika tillämpningar.

ISO/IEC-DIREKTIV FÖR STYRNING AV DEN TEKNISKA VERKSAMHETEN

IEC Standardization Management Board (SMB) är det sammanhållande och styrande organet för den tekniska verksamheten inom IEC. Inom ISO finns motsvarande organ kallat Technical Management Board (TMB).

FÖR STYRNING OCH hantering av de tekniska verksamheterna inom IEC respektive ISO har SMB och TMB tagit fram följande gemensamma direktiv,

- ISO/IEC Directives, Part 1 Procedure for technical work
- ISO/IEC Directives, Part 2 Rules for the structure and drafting International Standards
- ISO/IEC Directives, IEC Supplement, Procedures specific to IEC

Alla direktiv har uppdaterats under 2011 och finns att ladda ned i digitalt format via IECs hemsida, www.iec.ch/members_experts/refdocs/, och kan också erhållas från SEK kansli, snc@elstandard.se.

För underhåll av direktiven har SMB respektive TMB tillsatt varsin arbetsgrupp kallad SMB Directive

Maintenance Team (SMB DMT) och TMB Directive Maintenance Team (TMB DMT) vilka på uppdrag av SMB respektive TMB behandlar frågeställningar och förslag rörande ändringar och tillägg till direktiven.

För koordinering och gemensam samsyn har en gemensam arbetsgrupp skapats (ISO/IEC Joint Directive Maintenance Team, JDMT) vilken består av ordföranden inom respektive DMT samt sekreteraren för SMB och TMB samt för de aktuella mötespunkterna andra nödvändiga deltagare.

IEC DMT försöker mötas en till två gånger per år beroende på arbetsbelastning och JDMT har som rutin att mötas en gång per år om inte arbetet påkallar annat.

SVENSK ORDFÖRANDE FÖR IEC DMT

Till ny ordförande för IEC Directive Maintenance Team, IEC DMT, har valts Svante Skeppstedt, SEK, för en period till och med 2013-06-30.

Svante kommer också att vara IECs representant vid de gemensamma ISO/IEC JDMT-mötena. Som ordförande för DMT rapporterar Svante till IEC Standardization Management Board (SMB) och inom SEK kommer Svante att svara för rapporteringen till SEKs Elektrotekniska råd.

Positionen som ordförande för IEC DMT betyder för svensk del en stor möjlighet att påverka och influera arbetet med regelverket för styrningen av IECs tekniska verksamhet.

SEK önskar Svante lycka till i arbetet med IEC DMT och ISO/IEC JDMT.

ORGANISATIONSFÖRÄNDRING AV HUVUDMAN FÖR SVENSK STANDARDISERING

Sedan början av 2000-talet har Sveriges Standardiseringsråd (SSR) varit huvudman för den svenska standardiseringen och innehar flera arbetsuppgifter vilken en av de främsta är att främja den svenska standardiseringen och verka för användandet av standarder.

DE FEM HUVUDMÄNNEN för och ägarna av SSR (staten, Svenskt Näringsliv, Sveriges Kommuner och Landsting, Svensk Handel och Svenska Bankföreningen) belyste under 2010 en önskan om en utredning av SSRs verksamhet och förslag till alternativa lösningar till att utföra de uppdrag som åligger SSR. Under ledning av SSRs styrelseordförande, Göran Sjöholm, skapades en arbetsgrupp som under våren 2011 presenterade en utförlig analys av uppdraget med förslag till alternativa lösningar. Under sommaren 2011 publicerade så arbetsgruppen en sammanställningsrapport, Sveriges standardiseringsråds, SSRs, framtida roll och uppgifter vilken ger en god bakgrund till uppdraget och förklaring till den föreslagna alternativa lösningen.

Vid årsmötet i maj 2011 beslutade huvudmännen för SSR om en strukturell organisationsförändring till ett ombildande till Sveriges Standardiseringsförbund, SSF. Huvudmän och ägare till SSF är föreslaget bli de i Sverige och av staten erkända standardiseringsorganisationerna (SONa) SEK, SIS och ITS. Organisationsförändringen är tänkt att införas senast vid årsskiftet 2011/2012 dock under förutsättning att ett andra beslutande SSR-årsmöte hösten 2011 fastställer det tidigare beslutet om den föreslagna organisationsförändringen, vilket allt i skrivande stund tyder på kommer att ske.

Organisationsförändringen av SSR kommer inte att påverka någon av de tre svenska standardiseringsorganisationernas tekniska kommittéverksamheter eller deltagandet i de europeiska och de internationella verksamheterna. De tre erkända SONa är och förblir tre obe-

roende och självständiga organisationer som gemensamt och med lika del kommer att bilda en ny organisation, SSF, vilken förväntas anta som sin främsta uppgift att främja svensk standardisering och verka för användandet av standarder.

De föreslagna stadgarna för SSF anger att varje SO representeras av en fullmäktigeledamot samt att fullmäktiges ordförande också är styrelseordförande av SSF. De föreslagna stadgarna utsäger också att SSFs styrelse ska bestå av varje medlems styrelseordförande samt att varje SO har möjlighet att ur sin egen styrelse ytterligare nominera varsin ledamot, det vill säga att styrelsen idag högst kan uppgå till sex beslutande ledamöter.

Med ombildandet av SSR och formandet av SSF ges de tre SOna större möjlighet till direkt samverkan och

koordinering av större och bredare främjandefrågor som omfattas av områden större än för varje SO begränsande ansvarsområden. Tills idag har sådana frågeställningar berett svårighet för gemensam samsyn inom de tre SOna men genom bildande av SSF får dessa övergripande frågor en mer naturlig hemvist för diskussion och beredande.

Den omnämnda rapporten "Sveriges standardiseringsråds, SSRs, framtida roll och uppgifter" kan erhållas från SEK kansli, snc@elstandard.se, 08-444 14 00. SEK kansli besvarar även frågor i ärendet.

THOMAS KORSELL
SEK

NY TEKNISK KOMMITTÉ INSTIFTAD INOM IEC

På förslag från den spanska nationalkommittén i slutet av 2010 ingavs förslag om instiftande om en ny IEC teknisk kommitté med verksamhetsområdet för stor-skaliga solvärmekraftverk.

DET OFFICIELLA NAMNET är, TC 117, Solar thermal electric plants, med verksamhetsområdet angivet i "scopet" enligt,

To prepare international standards in the field of solar thermal electric plants at system and component levels, including measurement standards for performance tests

Som förslagsställare är det brukligt att erhålla sekretariatet för den föreslagna kommittén vilket också skedde denna gång med acceptans av Spaniens nationalkommitté. Kommittén har i skrivande stund medlemskap av 20 nationalkommittéer varav 10 stycken är P-medlemmar och 10 stycken är O-medlemmar där Sverige tillhör den senare skaran. Ordförandeskapet är utlyst och ska bestämmas under hösten 2011.

Ett eventuellt instiftande av en svensk spegelkommitté inom SEK ska diskuteras av SEKs Elektrotekniska råd vid dess oktobermöte.

Mer finns att läsa om TC 117 på IECs hemsida för tekniska kommittéer, www.iec.ch.

EU:s STANDARDISERINGSPAKET

Likt en medial följetång och som vid flertal tillfällen tidigare rapporterats i SEK Aktuell har detta område, benämnt European Standardization System, ESS, kallat standardiseringspaketet i fri svensk översättning, under många år medfört diskussioner mellan CENELEC och den Europeiska kommissionen som ibland medfört farhågor och ibland lättnader för vad som ska komma i EU-kommissionens skrivningar.

VI MINNS ALLA den expertgrupp kallad EXPRESS som tillsattes av Kommissionen i början av 2009 för utredande av den nuvarande europeiska standardiseringen och för att ge förslag till hur standardiseringen skulle utformas till 2020. Därefter följde från Kommissionen ett antal så kallade "öppna konsultationer", vilka berörde olika delar av den europeiska standardiseringen. Dessa konsultationer genomfördes oftast som frågeformulär för besvarande via Kommissionens webbsidor. I spåren av dessa konsultationer följde olika organisationers positioneringar och programförklaringar såväl som olika länders uttalanden och ställningstaganden för vissa av kommissionen ställda frågor.

Inom det Europeiska Parlamentet tilldelades utskottet för den inre marknaden och konsumentskydd (Internal Market and Consumer Protection, IMCO) arbetet med att analysera de av Kommissionen föreslagna åtgärderna för den europeiska standardiseringen. I oktober 2011 är det ett år sedan den av parlamentet slutgiltiga och enhälligt antagna IMCO-rapporten presenterades. I stora drag tillstod rapporten den idag etablerade standardiseringsverksamheten i Europa och rapporten föreslog att de av Kommissionen föreslagna åtgärderna borde byg-

gas på den befintliga och idag fungerande europeiska standardiseringen.

Till slut, på försommaren 2011, presenterade Kommissionen underlaget till förordningsförslag (dvs den starkare formen av de regulativa åtgärderna vilket innebär en direkt lagtillämpning för medlemsländerna) inom området för den europeiska standardiseringen. Förordningsförslaget har identifierat tre olika områden inom standardiseringen där åtgärder anses behövas:

1. Den europeiska standardiseringsprocessen för framtagandet av standarder anses vara alltför långsam. Åtgärder i form av bättre nationellt samarbete samt årliga arbetsprogram med prioriteringar förordas.
2. Små och medelstora företags (SME) samt olika samhällsaktörers aktiva deltagande anses vara både åsidosatta samt underrepresenterade inom den europeiska standardiseringsprocessen då dessa anses sakna inflytande. Förslag till åtgärd är ett bättre företrädande av dessa aktörer inom den europeiska standardiseringen samt att de ska erhålla ekonomiskt stöd för deltagande.
3. Standarder inom informations- och kommunikationsteknik (IKT) bedrivs i Europa till stora delar inom forum och konsortia med lite insikt av den formella standardiseringen. Ett resultat är att officiella anbudsupphandlingar inte innefattar eller har svårigheter att innefatta denna typ av standarder med resultat av bristfälliga och icke kompatibla upphandlingar till myndighetssystem inom IKT. Åtgärden som föreslås är att IKT-standarder utarbetade utanför den offentliga europeiska standardiseringen ska bli behöriga för användandet vid offentliga upphandlingar.

Standardiseringspaketet i helhet påverkar tre olika direktiv vilka föreslås ska ses över och alternativt slås samman till ett. De tre direktiven är:

1. Rådets beslut 87/95/EEG om standardisering inom området informationsteknologi och telekommunikation, där det föreslås ett upphävande av nästan alla dess (föråldrade) bestämmelser och införande av ett nytt system som gör det möjligt att använda IKT-standarder utarbetade av andra organisationer än de europeiska standardiseringsorganen vid offentlig upphandling.

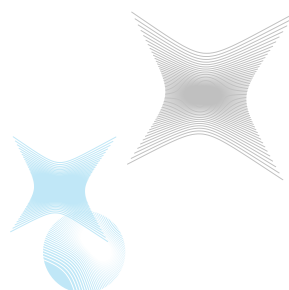
2. Direktiv 98/34/EG om ett informationsförfarande beträffande tekniska standarder och föreskrifter och informationssamhällets tjänster (varigenom alla artiklar som gäller anmälan av utkast till tekniska föreskrifter faller utanför förslagets tillämpningsområde och förblir oförändrade), genom följande föreslagna åtgärder: Det europeiska samarbetet inom standardiseringen kommer att utökas till tjänster, samarbetet mellan nationella standardiseringsorgan kommer att bli öppnare, små och medelstora företag och samhällsaktörer kommer att företrädas bättre inom den europeiska standardiseringen och organisationer som företräder små och medelstora företag och samhällsaktörer kommer att få ekonomiskt stöd.

3. Beslut nr 1673/2006/EG om finansiering av europeisk standardisering. Huvudprinciperna i detta beslut kommer inte att påverkas men följande nyheter kommer att införas, i enlighet med förslaget till ny budgetförordning: Den administrativa bördan på operativa tjänster och på de europeiska standardiseringsorganisationerna kommer att minska, t ex genom att det blir möjligt att förenkla schablonbeloppen rejält, och tydligt skilja dem från alla verifieringar av faktiska genomförandekostnader. Detta förslag innebär ytterligare ett steg mot ett resultatbaserat system som bygger på att överenskomna indikatorer och mål definieras (utdata och resultat). Hur snabbt och effektivt standarder kan fastställas utgör ett sådant mål.

Förordningsförslaget kommer att politiskt diskuteras inom EU och har som mål att ikraftsättas senast 2013. Till förordningsförslaget finns även ett följemeddelande vilket kompletterar förordningsförslaget med en mer förklarande framställning om mål och syfte. Till förordningsförslaget hör tillika en konsekvensanalysrapport vilken belyser alternativa konsekvenser för olika aktörer och grupper vid införandet av den nya förordningen.

De omnämnda rapporterna kan erhållas från SEK kansli, snc@elstandard.se, 08-444 14 00, som även besvarar frågor i ärendet.

THOMAS KORSELL
SEK

SEKs KANSLI FLYTTAR TILL ELECTRUM

Senast en flytt av SEKs kansli skedde var 1986 då man flyttade från lokalerna på Storgatan i Stockholms centrala delar till det på den tiden ytterst sparsamt bebyggda industriområdet i Kista. I början av december, 25 år sedan förra gången, är det dags igen att byta lokaler för SEKs kansli. Denna gång kommer flyttlasset bara behöva korsa gatan till de nyrenoverade och ändamålsenliga lokalerna i Electrum där vår nya adress blir Kistagången 16.

FLYTTHEN ÄR ETT resultat av föregående styrelsediskussioner med ambitionen att lyfta fram och synliggöra SEKs verksamhet samt tillvarata och bemöta intressenterna på bästa sätt inför framtiden.

Valet av lokaler i Electrum sammanföll väl med SEKs styrelses intentioner om ett större synliggörande av SEKs verksamhet vilket förväntas ske med avseende på det fysiska läget i Electrum. Electrum hyser ett stort antal arbetsplatser med många olika företag inom det elektrotekniska området. En exponering av SEKs verksamhet mot nästa generations elektrotekniker kommer också att bli mer markant då lärosätena KTH och Stockholms Universitet bedriver en rad elektrotekniska utbildningar inom Electrum. Tillika kommer exponering ske mot alla de matgäster som dagligdags besöker restaurangen samt mot alla de som besöker företagen i Electrum.

Det viktigaste är dock att ge goda förutsättningar för SEKs intressenter och skapa de bästa förhållandena för den fortsatta verksamheten. En ambition från styrelsen har varit att skaffa större och mer ändamålsenliga lokaler för mötesverksamheten. Under de senaste åren har konferens- och mötesarrangemangen expanderat med ett ökat antal mötesdeltagare och SEKs kansli har mer ofta varit nödgade att hyra större konferensrum utanför SEKs lokaler. Med de nya lokalerna kommer SEKs kansli ha större möjlighet att arrangera både fler och större möten inom de egna lokalerna.

SEKs kansli kommer att hålla stängt från torsdagen den 1 december till och med tisdagen den 6 december i samband med flytten. Mer om flytt och tillhörande bestyr kommer att fortlöpande informeras om både via utskick och via SEKs hemsida.

SEKs ÖPPETHÅLLANDE UNDER FLYTTPERIODEN

KANSLIET HÅLLER STÄNGT DEN 1-6 DECEMBER.

DEN 7 DECEMBER AVSER VI ATT VARA IGÅNG MED VERKSAMHETEN IGEN MED UNDANTAG FÖR MÖTEN I VÅRA LOKALER SOM TIDIGAST KOMMER KUNNA HÅLLAS FRÅN MÅNDAGEN DEN 12 DECEMBER.

SÄKER PROVNING MED SEK HANDBOK 430

SEK Handbok 430 Elsäkerhet vid service av elektronikutrustning togs fram kring millennieskiftet. Den genomgick en mindre revision 2008 då i princip bara hänvisningar ändrades med anledning av att Elinstallationsreglerna gavs ut.

TIDEN HAR GÅTT och rena serviceverkstäder för elektronikutrustning, t ex radio- och tevereparationsverkstäder har blivit mer och mer ovanliga. I den mån elektronikapparater repareras innehåller de oftast enbart klenspänning (dvs spänningen understiger 50 volt vid växelspanning eller 120 volt vid likspänning). Eventuell nätspänning är oftast inkapslad i ett nätaggregat som man normalt inte betjänar eller servar med öppen kapsling.

Bokens titel, Elsäkerhet vid service av elektronikutrustning, har genom åren blivit en smula omodern. Däremot är innehållet i allra högsta grad aktuellt, men för en annan målgrupp – nämligen för dem som arbetar med tillverkning och provning av prototyper och i samband med försök. Bokens exempel på hur man skyddar sig mot elchock där man arbetar med öppna kapslingar lämpar sig mycket bra för den typen av arbete.

Kompletterande information och anvisningar finns i standarden SS-EN 50191, Uppställning och skötsel av elektrisk provningsutrustning, som kom i ny utgåva i våras. Den lägger tonvikten på skyddsavstånd, avspärrningar och annat som är aktuellt för provplatser och laboratorier. Dessutom innehåller den avsnitt om skötsel, kopplingsåtgärder och bemanning under pågående provning. Tillsammans ger de båda skrifterna (som båda är på svenska) en heltäckande bild av vad som behövs för att elektriska provningar och försök ska utföras på ett för alla säkert sätt.

THOMAS BORGLIN
JOAKIM GRAFSTRÖM
SEK

ELINSTALLATIONER I BADRUM

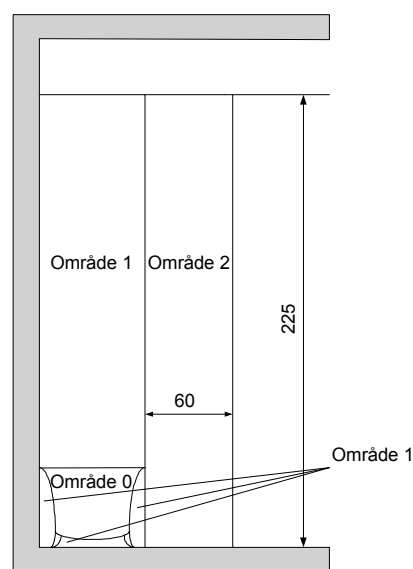
Som jag skrev i min artikel om El på bryggor i SEK-aktuellt nr 3, 2011 så får vi på SEKs kansli många frågor om hur man kan använda el på ett säkert och ändamålsenligt sätt i våta miljöer. El i bad- och duschrum är nog det segment det är mest funderingar kring. Naturligtvis är nyheten kompletterande skyddsutjämning föremål för många undringar, men även val av elmateriel tycks vara något som intresserar många.

I ELINSTALLATIONSREGLERNA, SS 436 40 00, beskrivs de särskilda fordringarna som gäller för bad- och duschrum i avsnitt 701. Som vanligt när man ska tillämpa en 700-del så är det viktigt att komma ihåg att fordringarna i del 7 inte är självständiga utan behöver kombineras med de allmänna fordringarna i del 1-6.

Värt att notera är att fordringarna gäller för elinstallationer i utrymmen där det finns badkar eller dusch, dock inte i utrymmen med nödanordningar t ex nödduschar eller sprinklersystem.

SKYDD MOT ELCHOCK/ OMRÅDESIDELNING

Eftersom miljön i ett badrum inte är helt homogen, dvs inte likadan i hela utrymmet, så har man delat in utrymmet i områden där reglerna är olika beroende på dels hur mycket vatten man kan förvänta sig att det kan förekommer och dels i vilket "skick" personer är i inom respektive område. Med "skick" menar jag här om man är torr eller våt samt påklädd eller avklädd. I slutändan är det faktorer som påverkar risken för skador om man utsätts för en strömgenomgång. Risken för skada är väsentligt mindre om man är torr och påklädd i en torr miljö, än om man är våt och avklädd i en blöt miljö.

1) Vy från sidan, bad

Exempel på områdesindelning

ANVÄNDNING AV KLENSPÄNNING I FORM AV SELV ELLER PELV

I bad- och duschrum ska man vid användning av klen-spänning i form av SELV eller PELV alltid ha ett bas-skydd (beröringsskydd) som ger en minsta kapslingsklass av IP2X motsvarande. Dvs man ska inte använda t ex oisolerade ledare/linor till klen-spänningsbelysning, vilket man kan göra i torra utrymmen.

JORDFELSBRYTARE

Alla kretsar/gruppledningar som matar bad- och duschrummet ska skyddas av jordfelsbrytare vars märkutlös-ningsström inte överstiger 30 mA.

KOMPLETTERANDE SKYDDSUTJÄMNING

I utrymmet förutsätts att man gör en kompletterande skyddsutjämning mellan främmande ledande delar och utsatta delar. Detta beror på att risken för elchock som beror på spänningsskillnader mellan ledande delar som kan anta olika potential är väsentligt större i denna miljö.

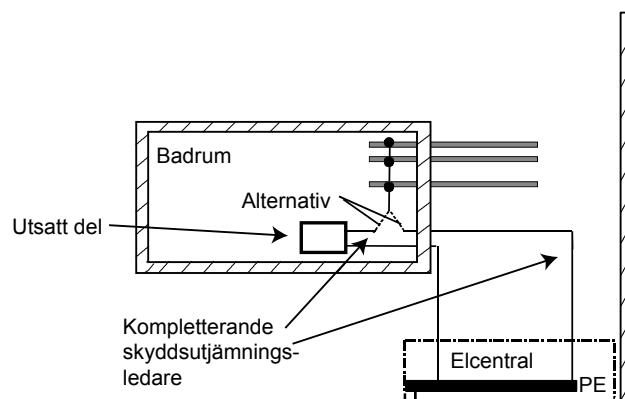
I Elinstallationsreglerna finns listor med exempel på vad som kan tänkas vara främmande ledande delar, men detta behöver inte innebära att alla ledande delar är främmande ledande delar. Se <http://www.elstandard.se/faq/visa.asp?FaId=-357805841>.

En vanlig uppfattning är att man ska förbinda alla utsatta delar och alla ledande delar i badrummet med varandra. Detta ger naturligtvis en spänningsutjämning där spänningsskillnaden i alla lägen blir mycket nära noll. Detta kan vara lämpligt i miljöer där man har känslig elektronik som kan förstöras vid spänningsskillnader på något hundratal millivolt, men det har man sällan i ett badrum. Där är det istället skydd mot elchock som man ska fokusera på.

De utsatta delarna är förbundna via skydds-jordsledaren, så någon extra förbindning i badrummet mellan utsatta delar är knappast nödvändig.

Eventuella åtkomliga främmande ledande delar behöver dock sammankopplas med utsatta delar. Det kan man göra genom att t ex ansluta de främmande ledande delarna till en skyddsutjämningsledare som dras till närmaste kopplingsdosa där det finns en skydds-jordsledare

att ansluta till. En annan möjlighet är att göra samman-kopplingen vid matande gruppcentral. Se <http://www.elstandard.se/faq/visa.asp?FaId=-507448316> för min artikel om skyddsutjämning i SEK-aktuellt nr 2, 2011.

YTTRE PÅVERKAN

I en blöt miljö som i badrum behöver man välja elma-teriel som tål fukt, för att skydda mot fel som kan ge upphov till farliga situationer, t ex brand eller spän-nings-sättning som kan ge upphov till strömgenomgång genom en person. En korrekt vald kapslingsklass medför också att livslängden för elmaterielen förlängs.

För val av kapslingsklass gäller följande:

- » IPX7 i område 0
- » IPX4 i område 1
- » IPX4 i område 2

Materiel i område 1 och 2 som utsätts för vatten-besprutning behöver dock minst ha kapslingsklass IPX5.

För elmateriel som placeras utanför områdena anges ing-en specifik kapslingsklass med hänsyn till ev fukt. Här får man helt enkelt göra en bedömning på samma sätt som man gör i andra fuktiga eller våta miljöer. Enklart är att ta sig en titt i avsnitt 751 som anger att utrymmen eller delar av utrymmen där luften är så fuktig att imma avsätter sig på väggar och tak eller på elmateriel, men där vattendroppar endast i undantagsfall bildas, anses vara fuktiga utrymmen. Där gäller minsta kapslingsklass IPX1.

PLACERING AV ELMATERIEL/APPARATER

För respektive område finns vissa restriktioner om vilken slags materiel och apparater man bör placera där. Nedan följer en sammanfattning av dessa rekommendationer.

Område 0

Endast elapparater som är avsedda för montering i området enligt tillverkarens anvisning ska användas. Dessutom ska skyddsåtgärden ”skydd genom användning av SELV” tillämpas med spänningen begränsad till 12V AC eller 30V DC. Strömställare, överströmsskydd o d ska inte placeras här.

Område 1

Här får kopplingsdosor och tillbehör* för matning av elapparater i områdena 0 och 1 placeras. Uttag för SELV och PELV kan också monteras under förutsättning att spänningen inte överstiger 25V AC eller 60V DC.

För elapparater som ska monteras i område 1 gäller att de ska vara fast monterade och fast anslutna. De ska också vara avsedda att monteras i område 1 enligt tillverkarnas anvisningar. Materiel som avses i standarden är:

- » bubbelbadkar
- » duschpumpar
- » materiel som är skyddad av SELV eller PELV vars märkspänning inte överstiger 25V AC eller 60V DC
- » ventilationsutrustning
- » handdukstorkar
- » vattenvärmare
- » ljusarmaturer.

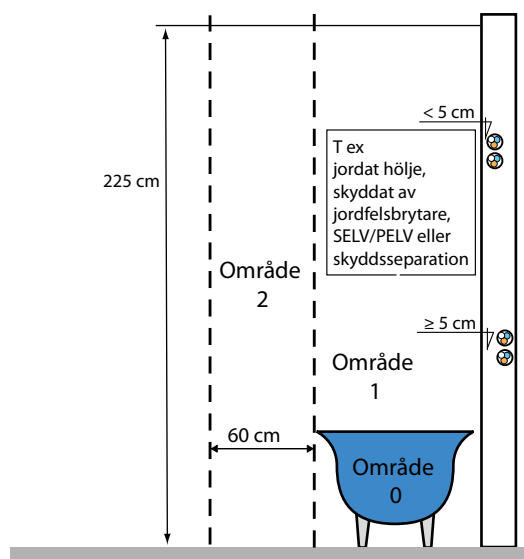
Det går dock inte att utesluta att annan materiel kan komma ifråga för installation i område 1, men det bör då framgå av tillverkarens anvisning att materielen är lämplig för detta.

Område 2

Alla typer av tillbehör* utom nätanslutna uttag kan monteras. Dock får uttag för SELV och PELV monteras. Spänningsbegränsningen för område 1 gäller dock inte, utan de vanliga SELV- och PELV-gränsvärdena kan användas – 50V AC eller 120V DC. Rakapparatsuttag enligt SS-EN 61558-2-5 får också monteras.

LEDNINGSSYSTEM

För ledningssystem som matar elmateriel i områdena 0, 1 eller 2 och är monterad på delar av väggar som gränsar till dessa områden gäller generellt fordringarna enligt figuren nedan.

GOLVVÄRME

Värmekablar eller värmefolier kan användas förutsatt att de är täckta av antingen en metallmantel, ett metallhölje eller ett metallnät. Metallnätet, metallmanteln eller metallhöljet ska anslutas till den matande kretsens skydds-jordsledare, dvs vara skyddsjordat.

Då man använder skärmade värmekablar behövs inget metallnät om man jordar skärmen.

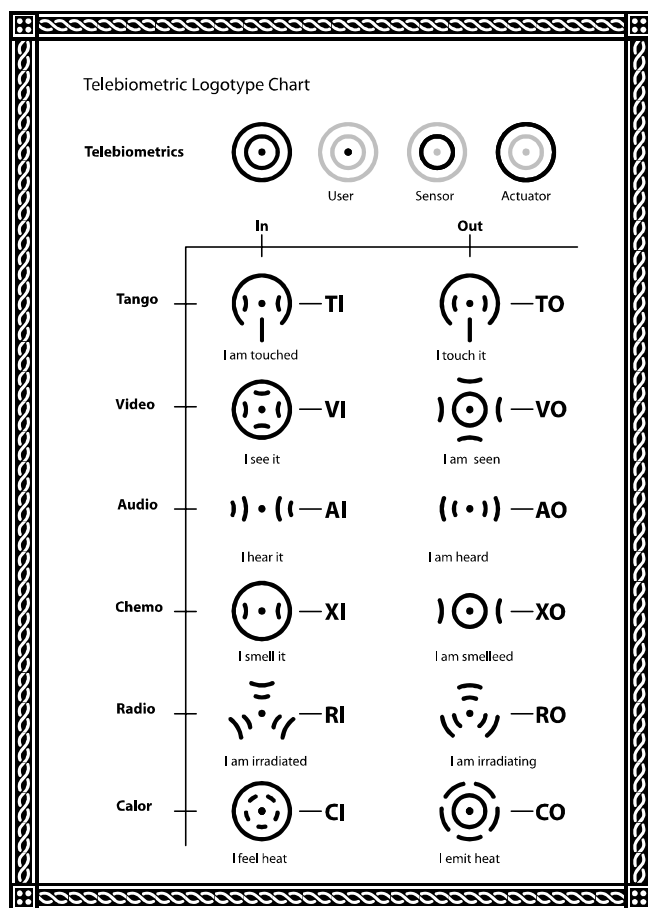
JOAKIM GRAFSTRÖM
SEK

* MED TILLBEHÖR AVSES HÄR BL A STRÖMSTÄLLARE, DOSOR OCH UTTAG. ELCENTRALER OCH ANDRA KOPPLINGSUTRUSTNINGAR INGÅR INTE I BEGREPPET.

EN STANDARD DU INTE VISSTE FANNS...

IEC har sedan begynnelsen spelat en viktig roll för utvecklingen av ett globalt och övergripande system för storheter och enheter, det som vi idag kallar SI-systemet, se mera på http://www.iec.ch/about/history/beginning/giovanni_giorgi.htm.

ARBETET BEDRIVS IDAG i TC 25, Quantities and units, där Anders J Thor är ordförande och den italienska nationalkommittén håller sekretariatet. IEC TC 25 står tillsammans med ISO TC 12 bakom standardserien ISO/IEC 80000 Quantities and units där de flesta delarna givits ut av ISO. Tre av delarna kommer från IEC, nämligen de som handlar om elektromagnetism, informationsvetenskap och telebiometri relaterad till människans fysiologi. Telebiometri handlar vanligen om att kombinera biometri och teleteknik för att på avstånd kunna känna igen eller identifiera en viss person.

Denna sistnämnda del, IEC 80000-14, specificerar en telebiometrisk kod i tjugofyra dimensioner, uppbyggd av tre skikt. Först ett ämnesinriktat lager med de fem områdena fysik, kemi, biologi, kulturologi och psykologi, där de två sista är med för att våra reaktioner också påverkas av kulturella och psykologiska faktorer. Sedan ett sensoriskt lager med in och ut för de olika modaliteterna tango (känsl), video, audio, chemo, radio och calor (värme). Sist ett metriskt skikt med plats för storheter och enheter. På så sätt kan man beskriva hur fenomen i yttvärlden påverkar människan och hur hon reagerar på denna påverkan. Till koden finns också ett system med beskrivande symboler, se bild.

De storheter och enheter för fysiologiska, biologiska eller beteendevetenskapliga karakteristika som standarden omfattar kan användas i system för telebiometrisk identifiering eller verifiering, t ex för passerkontroll. Men den stannar inte där. Genom att den också omfattar storheter och enheter som gäller den effekt som telebiometriska anordningar kan ha på människor, är den en grund som behövs för tillämpningar där människor och datorer kopplas samman, till exempel tankestyrda proteser. Man-machine interface på riktigt, så att säga. Och det är onekligen lite vid sidan av de vanliga IEC-standarderna. Ännu så länge...

THOMAS BORGLIN
SEK

© CENELEC

CENELEC AG I KRAKOW

CENELEC höll, liksom CEN, i år sitt årsmöte, General Assembly, i Krakow i Polen den 8 juni. Vård var den polska standardiseringsorganisationen, PKN. I CENELECs årsmöte deltog från SEK styrelsens ordförande Åke Danemar och från kansliet Thomas Borglin, eftersom VD Thomas Korssell prioriterade mötet i IEC SMB som samtidigt ägde rum i Stockholm.

PÅ ÅRSMÖTETS FÖRSTA, slutna del behandlades gängse föreningsfrågor. Till nya styrelsemedlemmar i två år från 1 januari 2012 valdes Maria Sandqvist (Sverige, grupp B), F J Verdera (Spanien, grupp B), I Burov (Bulgarien, grupp C) och P Kikas (Estland, grupp D). C Breining (Frankrike, grupp A) och C Masetti (Italien, grupp A) omvaldes på två år. Till president elect och därmed till ny ordförande i tre år från kommande årsskifte valdes den tidigare chefen för NEK i Oslo, Tore Trondvold.

Valen förlöpte lätt, då antalet kandidater var detsamma som antalet lediga platser. Styrelsen (administrative board) för CENELEC ser därmed ut så här:

- Mr David Dossett, Storbritannien (president 2010-2013)
- Mr Tore Trondvold, Norge (president elect)
- Mr Claude Breining, Frankrike (vice president finance)
- Mr Doede Bakker, Nederländerna (vice president policy)
- Dr Carlo Masetti, Italien (vice president technical)
- Mr Jesper Jerlang, Danmark
- Mr Brian Cunningham, Irland
- Mr Gheorghe Tucu, Rumänien
- Mr Haimo Huhle, Tyskland

- Mr Pambos Kammass, Cypern
- Mr Ivelin Burov, Bulgarien
- Ms Maria Sandqvist, Sverige
- Mr Francisco J Verdera Marí, Spanien
- Mr Priit Kikas, Estland.

Budgeten för 2011 fastställdes, liksom den föreslagna budgeten för 2012. För 2012 beräknas utgifterna till M€ 3,948, att jämföras med M€ 3,747 för 2011. För SEK blir avgiften € 74 455 för 2012, vilket är 5,8 % mer än avgiften för 2011. Ökningen förklarades med utgifter av engångskaraktär till följd av sammanslagningen av kanslierna för CEN och CENELEC till det nuvarande CCMC. Från några av de mindre medlemmarna framfördes att de gärna såg att dessa utgifter parerades genom en minskning av andra utgifter. Från franskt, svenskt och tyskt håll föreslogs att CENELEC borde göra upp en ekonomisk femårsplan, vilket föll i något bättre jord.

Mötet fastställde också för utgivning en vägledning, "Guide on membership criteria of CEN and CENELEC" (CEN/CENELEC Guide 20). Den innehåller en beskrivning av villkoren för medlemskap i CEN och CENELEC, vad de innebär och hur det kan visas att de uppfylls. Medlemmarna förväntas senast under 2012 gå igenom hur de uppfyller villkoren och redan senast den 2 november i år meddela CCMC hur denna "self-assessment" är tänkt att genomföras.

Bland övriga beslut märktes att nya utgåvor av delarna 2 och 3 av CEN/CENELEC internal regulations fastställdes. Ändringarna i del 2 är mest av formell karaktär och i del 3 gäller det hanteringen av "some countries".

Vicepresidenternas roller är nu noga specificerade, med angivande av vilka olika möten de ska delta i. I övrigt informerades om Kommissionens standardiseringsstrategi och om ett dokument kallat CEN-CENELEC vision, kring vilket det blev en viss diskussion, eftersom den version som presenterades inte funnits tillgänglig i förväg.

DEN ÖPPNA DELEN

Den öppna delen hölls gemensamt med CEN i Collegium Novum i universitetet, grundat 1364. Bland de sedvanliga rapporterna från CEN och CENELEC och budskapen från ISO, IEC, Efta-sekretariatet och Europeiska kommissionen utmärkte sig det sistnämnda. Daniel Calleja Drespo, vicedirektör i generaldirektoratet

för näringsliv framförde tydliga krav från Kommissionen på de europeiska standardiseringsorganisationerna. De förväntas spela en central roll inom sina områden och Kommissionen kommer att ge dem sitt fulla stöd, förutsatt att de förändrar sig och sina arbetssätt i vissa avseenden, t ex att de inom sig inrättar ett "peer review system".

Standardisering är en kunskapsbaserad verksamhet. Det påminde Krakowuniversitetets rektor, professor Karol Musiol, om i sin inledning till den öppna delen av årsmötena i CEN och CENELEC.

Kommissionen förväntar sig också att CEN, CENELEC och ETSI tillvaratar engagemanget i standardiseringen från konsumenter, miljöorganisationer och andra samhällsintressen och förbättrar rutinerna för att inkludera fora och konsortia i standardiseringen. De ska också, mera än hittills, förbättra kännedomen och medvetandet om standarder och standardisering. Kommissionen kräver dessutom att de europeiska standardiseringsorganisationerna samarbetar närmare med ISO och IEC och att fler förslag till nya projekt sänds vidare till dessa organisationer. I gengäld ska Kommissionen tillsätta en "high level group" om standarder tillsammans med näringslivet, stödja internationella dialoger och rent allmänt förbättra sitt eget gränssnitt mot standardiseringen.

THOMAS BORGLIN
SEK

Foto: Håkan Flank

STANDARDISATION MANAGEMENT BOARD, SMB

Under några dagar i början av juni samlades på hotell Sheraton i Stockholm med SEK som värd CAB, Conformity Assessment Board, SMB, Standardisation Management Board samt MSB, Market Strategy Board. En av kvällarna arrangerade SEK en gemensam middag på Strömma Kanalbolagets Vaxholm III. Under den vackra kvällen gjordes ett strandhugg på Fjäderholmarna varefter sill, ångbåtsbiff samt jordgubbar avnjöts medan fartyget gjorde en tur ut mot Vaxholm.

VID MÖTET SOM var det 141a fanns delegater från alla de 15 länder som SMB består av. Det inleddes med de vanliga rutinfrågorna som rapporter från de senaste TC-mötena samt en sammanfattande genomgång av de projekt till nya och reviderade publikationer som av någon anledning blivit lite försenade. Dessa rutinfrågor behandlas till största delen per korrespondens innan mötet och SMBs sekretariat förbereder frågorna mycket noggrant.

- 36 projekt hade inte nått till CDV-stadiet inom 24 månader. SMBs sekretariat tar kontakt med de kommittéer som ansvarar för projekten för att stämma av vad som är anledningen till förseningen. Av dessa har 3 flyttas tillbaka och nollställts.
- 10 projekt äldre än 5 år var listade och hade inte nått FDIS-stadiet. Om projekten anses ha en rimlig chans inom närtid att nå FDIS-stadiet får de en utökad tidsfrist annars "nollställs" projektet. Ingen av de listade projekten faller under svenskt sekretariat. Inget projekt nollställdes.

- 12 projekt redovisades som försenade 4 månader eller mer. Vanligaste åtgärden från SMB är att kräva en redogörelse och en ansökan om utökad tidsfrist från ansvarigt sekretariat. Även i dessa fall sker undantagsvis att projekt nollställs med innebörden att de får starta om från början.

En ad hoq-grupp under ledning av Spanien med deltagare från bl a Sverige tillsattes för att studera hur SMB uppfyller sitt ledningsansvar, hur detta beskrivs i IECs regelverk samt om det finns underlag till förändringar som kan öka effektiviteten.

I syfte att stärka IECs tekniska kommittéers organisation samt att underlätta funktionärernas arbete beslöts att ge sekretariaten en möjlighet att föreslå en vice ordförande i kommittéerna.

Den sedan länge debatterade frågan om hur man ska säkerställa att P-medlemskap i kommittéerna även innebär ett aktivt deltagande kvarstår. Den ad hoq-grupp som tillsatts vid föregående möte lämnade förslaget att de regler som redan finns ska tillämpas mer strikt. IECs centrala kansli, CO, gavs i uppdrag att vid varje avsteg från de krav som ställs för att få vara P-medlem göra en analys av orsaken samt om inga rimliga skäl föreligger ändra medlemskapet till O-medlemskap.

Den vid förra mötet tillsatta ad hoq-gruppen för Ambient Assisted Living, AAL, fick respit med sin redovisning till nästa möte.

Det beslöts att IECs agerande inom området Cogeneration ska ledas av TC 5 och att arbetet ska koordineras med TC 45 och TC 105.

Inom elbilsområdet fattades flera beslut. Ett samarbetsproblem mellan IEC/TC 69 och ISO/TC 22 SC 25 föreligger angående vem som ansvarar för batteriladdaren om den finns i bilen. SMB ber sin motsvarighet inom ISO TMB, att tala med ISO/TC 22 SC 25 om att följa den överenskommelse som finns.

SMB instruerar sin rådgivningsgrupp för EMC-frågor, ACEC, att noga följa hur EMC-kraven för Electric Vehicles, EV, arbetas fram. Speciellt viktigt vid anslutning till elnätet, vid laddning, är de ledningsbundna störningarna. Vidare beslöts att under fransk ledning och med svenskt deltagande se efter om man ska skapa en Strategisk Grupp, SG, inom SMB för att följa hur elbilsutvecklingen fortskrider och då främst laddningen av fordonen.

SMB tackade för de rekommendationer som SG 3, Smart Grid presenterade i sin rapport. Den berörde bl a tre kinesiska förslag till "Smart Grid user interface". SG 3 föreslog och SMB samtyckte till att starta arbete med två av förslagen i så kallade projektkommittéer. Ett av förslagen ansågs redan delvis startat inom TC 8.

De rekommendationer som SG 4 LVDC presenterade godkändes och TC 64 fick uppgiften att tillsammans med berörda produktkommittéer studera problematiken kring de inkopplingsströmmar som uppstår vid slutningar i likspänningsinstallationer (inrush currents).

Det beslöts att omforma Sector Board 1 till en rådgivande kommitté med beteckningen Advisory Committee on Electricity and Distribution, ACTAD, samt Sector Board 4 till Advisory Committee on Telecommunication, ACTEL.

ISO vill tillsammans med IEC hitta gemensamma underhållsrutiner för publikationer. Det föreslås som ett första steg att titta på det system med "Systematic Review" och "Stabilised Publications" som tillämpas inom JTC1.

SMB instämde med ISO/TMBs beslut 23/201, att be ISO/IEC JDMT att överväga hur en omvandling av en projektkommitté till en teknisk kommitté ska utformas samt ingå i de gemensamma direktiven.

SMB godkände rekommendationen för IEC TC 114 att samråda med CAB om att utveckla ett system för certifiering av utrustning för marina förnybara energisystem.

SMB har noterat att CAB i samarbete med TC 88 bildat en arbetsgrupp för bedömning av överensstämmelse för vindkraftverk.

Höstmötet sker måndagen den 24 oktober 2011 i Melbourne under det pågående IEC General meeting. För 2012 föreslås att februarimötet den 15 februari genomförs i Genève, sommarmötet den 12 juni föreslås genomföras i Boston och höstmötet föreslås ske den 1 oktober i Oslo under IEC General Meeting.

SVANTE SKEPPSTEDT
SEK

Foto: Håkan Flank

CAB

Sverige hade bjudit in till det 29e CAB-mötet som anordnades den 9 juni på Sheraton hotell i Stockholm. Det var lite av en historisk händelse, då CABs juni-möte tidigare alltid hållits i Geneve.

SOM VANLIGT VAR agendan full och tiden knapp för alla diskussioner. Denna gång var dessutom sluttiden av extra vikt, eftersom mötesdeltagarna tillsammans med SMBs medlemmar inbjudits till en gemensam middag och båtutflykt en bit ut i skärgården mot Waxholm. Denna aktivitet fick stort gillande från deltagarna.

Som stående punkt på CABs junimötes dagordning står godkännande av systemens budgetar för det kommande året. Samtliga budgetar för IECEE, IECEx och IECQ godkändes utan tillägg.

Det noterades att problemen på den tyska marknaden gällande provning för GS-märke har lösts. Nu ska CB-certifikat kunna användas som underlag för GS-märket. Inom CAB WG11 har det diskuterats hur medlemmar som inte blivit IEC-medlemmar ska hanteras. Arbetsgruppen rekommenderar att CABs sekretariat tillsammans med IEC CO får ansvar för uppföljning. Förslaget är att CABs sekretariat tar kontakt med aktuella länder, för att uppmuntra deras ansökan om medlemskap som associerade eller fullvärdiga medlemmar i IEC inom den tidsfrist som föreskrivs (dvs inom tre år). De länder som kommer till slutet av treårsperioden ska kontaktas av CAB-sekretariatet för att utröna

anledningen till att medlemskap inte kunnat fullföljas (t ex ekonomiska svårigheter, naturkatastrofer etc) och för att se vilka åtgärder som kan vidtas för att underlätta medlemskap. Det beslutades att CAB-sekretariatet regelbundet rapporterar om status för de länder som använder systemen, men som ännu inte ansökt om IEC-medlemskap.

WG 11 får fortsatt uppdrag att undersöka möjligheten av nya sätt för utvecklingsländer att delta i IECs aktiviteter för conformity assessment. Det finns länder som t ex endast har behov av att använda systemen och inte har behov eller resurser för vara med att påverka system eller standarder. WG 11 rapporterar innan årets slut.

Gällande energieffektivisering finns ett behov från marknaden om vägledning i den uppsjö av nationella system och märkningar. CAB uppdrar åt en arbetsgrupp

uppgiften att ta fram underlag som beskriver marknadsrelevans, syfte och mål med ett internationellt märkningssystem för energieffektivitet. WG12 ska rapportera tillbaka till CAB senast vid årsskiftet.

Ett första förslag till broschyr om piratkopiering och förfälskning cirkulerades under mötet. Målsättningen är att efter nästa CAB-möte i oktober cirkulera broschyren till alla nationalkommittéer.

För IECEE, CB-systemet för elektriska och elektroniska apparater, beslutade CAB att godkänna förslaget om att utse en "Chairman elect" till en ordförandes sista år i sin mandatperiod för att underlätta vid byte av ordförande.

INGVAR ERIKSSON
SEK

→ 2011 ÅRS SVENSKA PRISTAGARE AV IEC AWARD 1906

SEK vill gratulera Leif Mattsson, Intertek-Semko AB, och Mats Bäckström, Saab Combitech AB, till utnämningen av IEC Award 1906.

Leif får priset för ovärderliga insatser inom IEC TC 61-området för hushållsprodukter med motiveringen att hans diplomatiska egenskaper väl kommer till pass vid de svårare motsatsförhållandena vid framtagandet av standarder inom TC 61.

Mats erhåller priset för sina enastående insatser inom SC 77C som hanterar EMC-frågor rörande högefekttransienter. Mats värderas högt för sina tekniska kunskaper och särskilt för bidrag inom området för Intentional Electromagnetic Interference, IEMI.

SEK önskar gratulera de båda pristagarna som kommer att föräras diplom och "pins" över utmärkelsen.

Foto: Ingvar Eriksson

IECEE CMC 2011

Det fjortonde mötet för IECEEs Certification Management Committee genomfördes 29-30 juni i Istanbul. Staden bjöd på ett trevligt klimat med 25 grader och ett myllrande gatuliv. Istanbul ligger på landtungan mellan svarta havet och Marmarasjön och i de centrala delarna är det riktigt nära till vatten, vilket ger staden en luftig känsla. Istanbul är också ett nav mellan Europa och Asien och både kyrkor och moskéer ingår i stadsbilden.

ORDFÖRANDEN RAPPORTERADE EN del ärenden, av intresse för IECEE, som behandlats på CAB-mötet som hölls tidigare i juni. Det noterades att vissa framgångar har nåtts i diskussionerna om accepterande av EMC-testrapporter i Kina, men exakt vad som återstår är oklart. Kina återrapporterar på nästa CAB-möte.

De tidigare problemen i Tyskland rapporterades vara lösta och GS-märkning kan nu baseras på CB-testrapport. De pågående diskussionerna för områdena vind- och vågkraft samt även nya områden såsom smart grid nämndes också.

Vidare diskuterades arbetsgruppen för nya tjänster möjligheten att certifiera energiförbrukningsmätningar och ett eventuellt system eller märke för detta inom IECEE. Det föreslogs att man ska kunna göra funktionsmätningar, t ex elförbrukningsmätning, mot IEC-standard och rapportera i en testrapport utan CB-certifikat. Ett land som har ett system för märkning verkade vilja fördröja processen med ett IEC-system för energiförbrukningsmätningar och hade invändningar emot att det plötsligt diskuterades om funktionsprovning. För att

möta dessa tveksamheter enades mötet om att ändra den föreslagna rutinen att mer tydligt gälla elförbrukning. CMC beslutar att fortsätta arbeta för en möjlighet att kunna utfärda CB-certifikat i framtiden.

PAC (Peer Assessment Committee) hade en mängd rekommendationer att föreslå som förbättringar i drift-dokumentationen för systemen. Exempelvis beslutades att följa rekommendationen att inte tillåta mer än en utgåva av en del 1-standard på ett CB-certifikat. Vidare fanns ett förslag om att en peer assessment vid flytt av testlab ska kunna göras med hjälp av audio/video över internet, men utan fysisk närvaro av en jämställd organisations representant. Detta förslag beslutade mötet att inte bifalla.

En lång diskussion gällde förslaget från den amerikanska medlemsorganisationen att CB-testlab ska kunna fungera under flera NCB genom ett införande av ett globalt NCB. De många mindre labben var oroliga över detta förslag och det röstades ner med stor majoritet. För medicinprodukter förelåg ett antal rekommendationer från aktuell arbetsgrupp. Den föreslog besiktningsmannautbildning som genomförs genom IECEEs försorg och ska omfatta även träning i riskbedömning. Man ville också att det skulle förtydligas att överenskommen om acceptans av testdata även ska gälla riskbedömningsinformation. Mötet var överens om detta men för ytterligare en rekommendation var mötet inte enig med arbetsgruppen. Det finns avsnitt i standarden för medicinprodukter som enligt arbetsgruppen gör att strömförsörjningsdon hanteras olika med avseende på riskbedömning beroende på om de är inbyggda eller inte. Mötet ansåg till skillnad från arbetsgruppen att samma regler bör gälla. CMC skickar frågan vidare för behandling inom PAC.

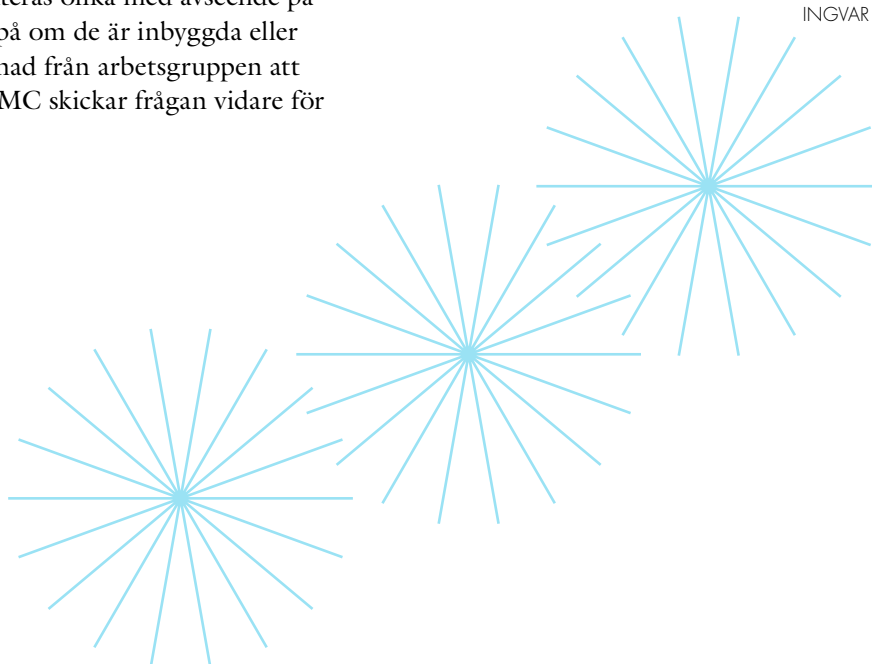
Gällande CB-certifikat förtydligades det på mötet att det i övre högra hörnet på certifikatet ska framgå vilken NCB (National Certification Body) som är ansvarig. Vissa anger felaktigt det testlab som utfört provningen. I rapporten om överträdelser mot systemets regler listas de jämförande provningarna mellan testlab (Proficiency Testing). Detta anser flera medlemmar är felaktigt och mötet beslutade efter en diskussion att arbetsgrupp 24 får se över om detta kan delas upp i olika rapporter i framtiden.

Det uppstod en diskussion om nödvändigheten att göra en beslutslista under mötet. Många ansåg att mötesprotokollen väl uppfyller de önskemål på tydlighet och kvalitet som kan förväntas och medlemmarna uppmärksammades på att mötena skulle kunna bli avsevärt längre med ett beslut att renskriva alla beslut direkt på mötet. Efter en stunds diskussion enades man om att viktiga beslut presenteras i en beslutslista efter mötet.

Mötet avslutades med att ordföranden tackade den turkiska medlemsorganisation TSE för alla arrangemang och noterade inbjudan från Storbritannien där nästa års möte kommer hållas.

För den som vill veta mer om IECEE rekommenderas att delta i den svenska spegelkommittén Certifieringsrådet eller kontakta undertecknad på SEKs kansli, ingvar.eriksson@elstandard.se. Anmälan kan även göras på SEKs hemsida.

INGVAR ERIKSSON
SEK

© IEC

EFTERLÄNGTAD STANDARD FASTSTÄLLD

I september fastställdes standarden SS-EN 80001-1, Riskhantering tillämpad på medicintekniska datanät. Standarden, som ges ut på svenska, riktar sig främst till vårdgivare, medicintekniska avdelningar, landstingsdirektörer och IT-ledning men även till tillverkare av medicintekniska produkter som kopplas till vårdgivares nätverk.

DET FINNS SÄRSKILDA regler för medicintekniska produkter och för vårdpersonal men hittills har det inte funnits något liknande för medicintekniska IT-nät. Den här standarden är avsedd att avhjälpa det. Standarden behandlar därför de fall där det inte finns någon enskild tillverkare av en medicinteknisk produkt som tar ansvar för säkerhet, effektivitet och data- och systemsäkerhet i ett IT-nät som innehåller en medicinteknisk produkt. Den omfattar IT-nätets hela livscykel, alltså också frågor kring anslutning av nya enheter till ett redan driftsatt nät.

– Det här är ett område där standardisering tidigare saknats varför behovet av en standard varit stort och standarden är därför efterlängtd inte minst från landstingens och övriga vårdgivares håll, säger Britt-Marie Molin, medicinteknisk ingenjör vid Akademiska sjukhuset i Uppsala och expert i IEC SC 62A/JWG 7.

Standarden utgår från att den ansvariga vårdgivaren ska vara ägare av riskhanteringsprocessen för det medicintekniska it-nätverket, vilket omfattar planering, projektering, installation, anslutning, konfiguration, drift/ användning, underhåll och avveckling. Den ansvariga vårdgivaren ska därför upprätta och underhålla en risk-

hanteringsdokumentation och en riskhanteringsplan för det medicintekniska IT-nätverket. Däri ingår att den ansvariga vårdgivaren ska identifiera faror som kan uppkomma från det medicintekniska IT-nätverket och identifiera och dokumentera föreslagna riskstyrningsåtgärder för varje oacceptabel risk tills den kvarvarande risken bedöms vara acceptabel. Standarden, som ansluter till SS-ISO/IEC 20000-1 och -2, beskriver bl a den högsta ledningens ansvar, planering och dokumentation av det medicintekniska IT-nätverkets riskhantering och ändrings- och frisläppningshantering och konfigurationshantering.

– Viktiga målgrupper för SS-EN 80001-1 är medicintekniska avdelningar, landstingsdirektörer och IT-ledning men även tillverkare av medicintekniska produkter som kopplas till vårdgivares nätverk, säger Mats Lundin, ordförande i SEK TK 62

Mats Lundin & Britt-Marie Molin

Den svenska standarden SS-EN 80001-1 överensstämmer helt med den internationella standarden IEC 80001-1 som tagits fram gemensamt i IEC SC 62A, Common aspects of electrical equipment used in medical practice, och ISO TC 215, Health informatics, och som fastställts som europeisk standard EN 80001-1 av CENELEC. IEC SC 62A/JWG 7, Application of risk management to information technology (IT) networks incorporating medical devices är den internationella arbetsgrupp som arbetat med att ta fram standarden IEC 80001-1. Förutom Britt-Marie Molin ingår även Maria Rickardsson, S:t Jude Medical AB, och Robert Ginsberg, SYNERGUS som svenska representanter i gruppen. Arbetet påbörjas nu med de tekniska rapporter, i ett första skede 4 stycken, som ska tas fram för att underlätta tillämpning av standarden.

Svensk referensgrupp för IEC SC 62A är SEK TK 62 som du kan läsa mer om på vår hemsida, <http://www.elstandard.se/verksamhet/tk/visa.asp?TKId=151001>.

THOMAS BORGLIN
JEANETTE JOHEM
SEK

Foto: Joakim Grafström

TC 64 INOM IEC OCH CENELEC UNDER 2011

Vartannat år inträffar det att TC 64, Electrical installations and protection against electric shock, kan hålla plenarmöten inom IEC och CENELEC på våren samma år. I år hölls CENELEC-mötet den 4 - 6 april i Berlin och IEC-mötet den 10 - 12 maj i Beijing.

I CENELEC-mötet deltog 35 delegater från 14 länder och 3 observatörer. Mycket av standardiseringsarbetet sker idag inom projekt- och underhållsgrupper inom IEC och röstningen sker parallellt inom IEC och CENELEC och antalet projekt har minskat avsevärd inom CENELEC. Trots denna positiva utveckling finns det fortfarande ett antal europeiska anpassningar (common modifications) utöver de avvikelserna som beror på nationella förhållanden (special national conditions) eller lagstiftningen (A-deviations).

Projekten för HD 60364-4-42, HD 60364-5-52 och HD 60364-5-54 har avslutats så WG 2 "Overcurrent protection" och WG 3 "Earthing arrangements and protective conductors" hålls vilande tills nya revisioner blir nödvändiga.

På mötet konstaterades att projektet med HD 60364-7-710 Elinstallationer i medicinska utrymmen var mycket försenat och det finns en stor risk att projektet stoppas på nästa möte med Technical Board. Ordföranden påpekade att vid den senaste rundfrågan hade 12 länder lämnat sammanlagt 199 kommentarer. Arbetsgruppen fick i uppdrag att ta fram ett utkast för formell röstning till slutet av augusti 2011 och att det ska tydlig framgå om

fordringarna i del 710 ersätter, tillägger eller modifierar de generella delarna.

Utöver de redan nämnda projekten pågår flera mindre anpassningar av vissa 700-delar. Diskussioner kring den nya del 722, laddinfrastruktur för elbilar och det mandat om e-mobilitet som Kommissionen har lämnat till CENELEC tog mycket tid. På grund av mandatets mycket korta tidtabell har arbetet forcerats inom CENELEC och plenarmötet bestämde att lansera projektet under den unika acceptans proceduren (UAP) dvs arbetsgruppens (WG 27) utkast skickas ut till en kombinerat rundfrågning och formell omröstning på samma gång. Under arbetet med del 722 har arbetsgruppen kommit fram till ett antal nyckelfrågor som andra kommittéer inom CENELEC och CEN behöver beakta. Frågorna avser bland annat övervakning av skyddsledarens kontinuitet, manöverström i skyddsledare och begränsning av likströmmen vid fel för att säkerställa jordfelsbrytarnas funktion.

IEC-MÖTET

Drygt en månad senare genomfördes det första plenarmötet av IEC TC 64 i Beijing. De kinesiska värdarna var stolta över att kunna arrangera mötet och framförde att man är mycket intresserade av att använda IEC 60364-serien och att delta i det framtida standardiseringsarbetet. I mötet deltog 40 delegater från 17 länder och de utomeuropeiska länderna var Kanada, Kina, Sydkorea och USA.

Som redan nämnts sker det mesta av framtagande och underhåll av standardserien 60364 inom IEC. Följande delar är under bearbetning: 44, 53, 55, 709, 712, 713, 714, 715, 722. Av rapporterna är TR 60479-4 och 61200-52 under revision.

På initiativ av den tyska nationalkommittén beslutades att starta en översyn av del 753 och att införa fordringar för värmekablar och värmefolier i väggar.

En längre diskussion uppstod kring den rapport som underhållsgruppen för IEC 61140, Skydd mot elchock – Gemensamma aspekter för elinstallationer och elmateriel, lämnade till plenarmötet. Gruppen fick mandat i Pretoria att se över standarden utan att röra de delar som skulle kunna påverka fordringarna i kapitel 41. Under tiden har man haft 2 möten och har kommit fram till att följande bör göras:

- » att kontrollera om fordringar för likströmssystem är tillräckliga
- » att generellt kontrollera reglerna för högspänning och att det behövs flera experter för arbetet
- » att ta hänsyn till skyddsåtgärder för elutrustning med växelriktare
- » att beakta decentraliserad elproduktion
- » att införa fordringar för andra frekvenser än 50 eller 60 Hz
- » att utveckla bättre detaljregler för tilläggsskydd
- » att analysera skillnader mellan IEC 60364-4-41, 60364-5-54 och 61140
- » att integrera IEC 60449 (spänningsband) i 61140 och att se över spänningsgränserna för klenspänning (SELV och PELV)
- » att införa fordringar för skydd mot andra riskkällor som elektrisk ström kan orsaka, till exempel brännskador vid strömgenomgång

Plenarmötet accepterade de föreslagna punkterna vilka i framtiden kommer att beröra många kommittéers standarder.

Efter flera års diskussioner enades man äntligen om en gemensam introduktion för alla 700-delar. Den nya introduktionen kommer att införas successiv när en del revideras eller en ny del kommer till.

Mycket diskussion uppstod i slutet av mötet där man behandlade ett tyskt ”grönpaper” (insänd efter det att alla dokumenten hade skickats ut). Tyskland begärde en ändring av kapitel 41 (skydd mot elchock) vilket ledde till högljudda protester från övriga länder, inklusive Sverige. Senaste utgåva är från 2005 och att riva upp det efter så kort tid skulle leda till stora kostnader och utan någon anledning. Mötet enades till att Tyskland ska ta fram ett dokument som beskriver mera i detalj vad och varför man ska ta fram en ändring och skickar ut det till nationalkommittéerna för kommentarer. Sedan ska frågan tas upp på nästa plenarmöte.

Nästa möte med IEC TC 64 är planerat den 2-4 oktober 2012 i Oslo.

HORST BLÜCHERT
ORDFÖRANDE TK 64

40^E MÖTET FÖR CENELEC SC 9XB

SC 9XB, Electromechanical material on board of rolling stock, höll möte den 28 juni i Italienska Verona som välkomnade delegaterna med riktigt varmt sommarväder och en pågående operafestival.

STATUS I SJU arbetsgrupper presenterades. Inom flera grupper framskrider arbetet som planerat, men i andra är ett återkommande tema tyvärr förseningar och brist på tid för arbetsgruppernas medlemmar.

Arbetsgrupperna för Electrical hazards prEN 50153, Electrical connectors, prEN 50467, och Three phase voltage, prEN 50533, rapporterade inga problem. Beträffande den förstnämnda beräknas ett förslag cirkuleras under hösten 2011, för de två övriga är slutliga dokument f n ute för röstning.

En arbetsgrupp som tar fram specifikationer på en standardiserad elektrisk kontakt, för inkoppling av hjälpkraft till järnvägsfordon, prEN 50546, har haft stora svårigheter att nå konsensus. Dels pga lågt deltagande vid arbetsgruppsmöten men också pga svårigheter att hitta en gemensam bas för vilka spänningar och strömmar en sådan kontakt ska dimensioneras för. I och med att hjälpkraftssystemen idag är fordonsspecifika och dimensionerade utan hänsyn till själva kontakten, har arbetet nu hamnat i ett dödläge där tidplanen redan har spruckit.

Arbetsgruppen för kablage, EN 50343, fick 195 kommentarer på sitt senaste utkast. Nu rapporterade grup-

pen en mycket stor försening av arbetet, samt att deltagarna pga hög arbetsbelastning bestämt att inte utföra hemarbete. Sekretariatet kan inte acceptera budskapet utan kommer att anmoda arbetsgruppen att presentera en detaljerad plan för det fortsatta arbetet.

Även arbetsgruppen för batterier, prEN 50547, ligger efter tidplanen och har inte cirkulerat förslag så som planerat. Gruppledaren var inte närvarande under plenarmötet och hur arbetet ska fortskrida verkar oklart. Revisionen av EN 50125-1, Miljöförhållanden – Del 1: Utrustning i fordon, har ännu inte cirkulerats. Normen beskriver på ett objektivet sätt "normala" miljöförhållanden. En diskussion pågår nu hur normen ska förhålla sig

till mer extrema väderförhållanden. Bl a försöker man finna en bra koppling mot den kommande EN 16251, Design and test of rolling stock under severe conditions, som just nu prepareras av ISO TC 256.

Ett EU-finansierat projekt, "Modtrain", gav som resultat ett antal standarder där planen varit att gå vidare och arbeta fram motsvarande IEC-normer. Detta arbete ser nu ut att senareläggas, bland annat pga bristande intresse. Beslut i frågan är dock ännu inte fattat.

BERT KARLSSON
SEKRETERARE TK 9

IEC TC 61

TC 61, Säkerhet för elektriska hushållsapparater, var den här gången inbjudet av den indonesiska nationalkommittén att hålla mötet på Bali. Kina är nu väldigt aktivt och var representerat med hela 20 delegater och presenterade också ett flertal förslag.

EN STOR DEL av mötet upptogs av diskussioner kring ytemperaturer. Australien hade föreslagit att maximalt tillåtna temperaturer på berörbara ytor på ugnar skulle sänkas till värden som strikt följde IEC Guide 117, temperaturer på berörbara ytor. Förslaget röstades ner främst av europeiska länder som föreslog att man skulle stanna vid gränsvärden som överensstämmer med den nyligen fastställda europastandarden. Diskussionen resulterade till slut i att man upprättar en arbetsgrupp som tar ett totalgrepp över temperaturer på berörbara ytor. Ytor som för funktionens skull måste vara varma är givetvis undantagna.

När det gäller spisar så finns det nu en symbol framtagen som alternativ till varningstext som informerar om att spisen måste monteras med medföljande tippskydd.

Ett förslag för tilläggskrav till standarden för hud- och kroppsvård som avser att inkludera diverse produkter för skönhetsbehandling diskuterades. Det framkom då att en arbetsgrupp inom CENELEC också arbetar med

detta och man enades om att arbetet skulle fortsätta inom IEC och att intressenter från CENELECs arbetsgrupp också inkluderas.

Det kinesiska förslaget att tillåta att spisfläktar monteras på lägre höjder än 65 cm över gashäll accepterades inte då det grundade sig på att tillverkaren låser spisfläkten till att användas med en viss gashäll. Mötet ansåg inte att det fungerar i praktiken då gashäll och spiskåpa kommer att bytas ut oberoende av varandra. Dessutom varierar typ av gas och tryck i olika länder vilket ger olika förhållanden.

Nästa möte i IEC TC 61 kommer att hållas Italien i oktober 2011.

LEIF MATTSSON
SEKRETERARE TK 61

CENELEC TC 61

CENELEC TC 61s, Säkerhet för elektriska hushållsapparater, möte i Bryssel den 28-29 juni samlade runt 60 deltagare. Ordföranden kunde till sin glädje konstatera att det var rekordmånga kvinnor, sex stycken, som deltog samt att det dessutom skett en förnygring i CENELEC TC 61.

ARBETET FORTSÄTTER MED att uppdatera ett flertal produktstandarder med anledning av dels det relativt nya maskindirektivet och även med anledning av kommissionens mandat att uppdatera vissa produktstandarder där man nu ska ta hänsyn till att produkterna används också av barn och personer med nedsatt förmåga. Publiceringen av dessa dröjer med anledning av att man vill referera till den nya EN 60335-1 som förhoppningsvis kan publiceras i slutet av året.

Slutarbetet med harmoniseringen av IEC 60335-1, utg 5, pågår och kommentarer på detta diskuterades under mötet.

När det gäller mätmetod för mätning av UV-ljus på solarier anser man från marknadskontroll-myndigheter att värdena i vissa fall kan bli högre än de uppmätta beroende på variationer i kroppsform och menar att mätavstånden ska korrigeras med anledning av detta.

När det gäller FprEN 60038 "CENELEC standard voltages", så anser TC 61 att toleranserna i denna kan medföra problem för bland annat hushållsprodukter som provas efter EN 60335 där man beaktar snävare toleranser på spänningsvariationer.

Under mötet demonstrerades också CENELECs nya hemsida. Den är numera i samma format som IECs hemsida och den ser ut att underlätta för oss som har behov av att hitta olika dokument på ett enkelt sätt.

Agendan och diskussionerna var så omfattande att man beslutade om ett extra möte i juli, även det i Bryssel.

EXTRA MÖTE

Spishällskydd diskuterades med anledning av att CEN eventuellt ska standardisera dessa. I Sverige har vi genom Boverkets föreskrifter krav på att sådana ska användas när barn är närvarande. Förutom Sverige är det få länder där de är vanligt förekommande och den allmänna uppfattningen inom TC 61 är att de i princip ska förbjudas då man anser att de skapar fler olyckor än de förhindrar. Man är följaktligen inte intresserad av att delta i standardisering av dessa. Det kan tyckas lite märkligt att länder som inte använder dem anser att de är farliga. I Sverige finns endast ett fåtal mindre tillbud som kan relateras till användningen av hällskydd.

Man kommer nu att cirkulera ett förslag som medför att bruksanvisningen ska innehålla en text om att endast hällskydd som levereras eller rekommenderas av tillverkaren får användas. Detta krav blir givetvis i konflikt med Boverkets föreskrifter och vi får fundera på hur vi ska lösa detta med någon form av avvikelse.

LEIF MATTSSON
SEKRETERARE TK 61

Piazza San Carlo

CENELEC TC 86BXA

CENELEC TC 86BXAs, Fiberoptiska kontakter och passiva komponenter, möte hölls hos Telecom Italia i Turin den 21-22 juni. Till mötet hade totalt 19 delegater från 9 länder kommit, mötet genomfördes i två arbetsgrupper med en gemensam summering den andra eftermiddagen.

ORDFÖRANDE LONGHURTS beklagade återigen att man inte kan använda sig av "collaboration tools" eftersom det är för många okända personer som har access och som inte bör ha tillgång till kommitténs inre arbete. Därför kommer kommitténs alla arbetsdokument att skickas via en intern mejl-lista.

Samarbetsgruppen mellan TC 86A och TC 86BXA är återigen under diskussion där det finns ett förslag på att omvandla mötet till att endast inbegripa ordförande och sekreterare medan TC 86BXA vill fortsätta i samma form fast med ett utökat arbetsområde. Detta kommer förhoppningsvis att behandlas under decembermötet i Bryssel.

Produktstandard för multimod-kontaktidon för industriella applikationer är snart klar och det föreslogs att det skulle skrivas en motsvarande även för singelmod-kontakter. Både från svensk och holländsk synvinkel anses att singelmod-varianten bör tas fram för antennapplikationer istället.

Efter att förslaget på prestandastandard för mekaniska fältkontakter behandlats samt ett motsvarande förslag för insvetsade fältkontakter presenterats gav detta upphov till en lång diskussion om det är möjligt att kombinera dessa i ett och samma dokument. Först efter en omröstning kunde mötet enas om ett gemensamt dokument.

Optiska vägguttag, prEN 50411-3-5, reviderades och en notering infördes om att lagring av 2 meter överskottsfiber med en minsta böjradie av 15 mm kan leda till ökad dämpning vid längre våglängder om inte böjtålig fiber används.

Nästa möte blir 8-9 december i Bryssel, Belgien.

SVANTE TÖYRÄ
LEDAMOT SEK TK 86

Prado

CENELEC TC 23BX

Den 14-15 juni höll CLC TC 23BX, Switches for household and similar fixed electrical installations, sitt årliga möte i Madrid. Inget världsomvälvande möte men några punkter värda att notera blev det dock.

ARBETSGRUPPEN MT6 RAPPORTERADE att man i väntan på framtagandet av en standard för dimrar som ska kunna dimma även CFL- och LED-lampor, har tagit fram ett förslag till tolkningsblad (interpretation sheets) för att underlätta användandet av befintliga standarder. Förslaget till tolkningsblad skulle röstas under sommaren.

Ett förslag togs upp om att även fallet med anslutningar avsedda att tränga igenom ledarisolering borde skrivas in i standarden för installationsströmställare. Detta mottogs med viss skepsis från gruppen, dels då det inte funnits med i standarden tidigare, dels då det skulle innebära en markant avvikelse från IEC-standarderna. Därför valde man att i första hand lämna över frågan till IEC för eventuell behandling.

Det beslutades om ett förslag till nytt namn och scope för CENELEC TC 23BX. I skrivande stund har inte protokollet från mötet kommit mig tillhanda ännu, varför jag inte vågar mig på att försöka ge det nya namnet

(det var långt). Anledningen till namnbytet är att frågor rörande kontaktorer för billaddning ur IECs TC 23H, på CENELEC-nivå har bedömts bäst höra till 23BX. Föreslagen convenor för en arbetsgrupp om billaddningsdon under CENELEC TC 23BX är Mr Mullins från Storbritannien.

Förutom mötet fick vi även möjlighet att gå en guidad tur av Pradomuseet där vi fick titta på konstverk av stora konstnärer som Velásques, El Greco och Goya. Som den konstlitterat jag är kände jag bara igen en enda tavla på hela museet (Goyas Saturnus) men det förtog inte nöjet. Nu vet jag lite mer om konst, bland annat att kubismen har rötter i El Grecos senare måleri och att ugglor i 1500-talskonst representerar djävulen.

KATARINA OLOFSSON
ORDFÖRANDE TK 23

Rosslyn, Virginia

IEC TC 15

IEC TC 15, Fasta Isolermaterial, träffades i Rosslyn, Virginia, USA den 19-20 maj 2011.

ARBETET MED STANDARD för fasta isolermaterial pågår ständigt och det finns ett stort antal befintliga standarder som regelbundet kontrolleras (genom s k maintenance reviews). Dessutom finns det många förslag till nya standarder som behandlas av kommittén och dess arbetsgrupper. Arbetsmängden leder till årligt återkommande kommittémöten.

I år var det National Electrical Manufacturers Association (NEMA) som var värd för årets TC 15-möte på sitt huvudkontor i Rosslyn, Virginia på andra sidan floden Potomac, Washington DC, USA. Dr Don Leavens, som är Vice president och chefsekonom för NEMA, välkomnade deltagarna till plenarmötet och önskade dem ett lyckat möte.

15 deltagare från sju länder (delegater och observatörer) deltog i plenarmötet (av 18 P-medlemsländer) och ytterligare ca 10 personer deltog i arbetsgruppsmöten, som ägde rum dagarna före plenarmötet.

Peter Lanctot, teknisk officer från IECs regionalkontor i Boston meddelade om förändringar i procedurer som ska underlätta för standardarbete i framtiden. Bl a nämndes nya datorverktyg för att underlätta bearbetning av standarder under utveckling. De nya verktygen har även använts till fullo för årets möte i Rosslyn.

Anmälan till mötet skedde t ex helt elektroniskt med IECs "Meeting registration System (MRS)". Alla dokument som producerades för och under plenarmötet av t ex arbetsgrupperna (s k green documents) distribuerades under mötet enbart elektroniskt via IEC collaboration tools. Därmed är det "helt papperslösa" mötet ett faktum.

Totalt behandlades över 50 standarder under mötet. Ett exempel på behandlade standarder som har svensk anknytning inkluderar IEC 60819-3-4 (specifikation för aramidpapper med upp till 50 % glimmerpartiklar) som ska cirkuleras som FDIS under året. Materialet används som isolermaterial i motorer och generatorer. Ett annat exempel är IEC 60674-3-1 (specifikation för polypropylenfilm) som har godkänts som FDIS och är redo för publicering. Polypropylenfilm används bl a för kondensatorer.

RON BRAMMER
SEKRETERARE SEK TK 15

CENELEC TC 76

CENELEC TC 76, Optical Radiation Safety and Laser Equipment, träffades den 25 maj, en månad tidigare än brukligt, för att matcha årets lasermässa, i ett sommarvarmt München, närmare bestämt i Siemens kvarter i Perlach. Mötesorterna växlar mellan Tyskland och Storbritannien, då dessa länder är de helt dominerande bland deltagarna. Sverige deltar emellanåt, liksom Österrike, dock inte detta år. Närvaro av fler länder på regelbunden basis efterlyses!

DET MEST AKTUELLA lasersäkerhetsproblemet inom EU är handhållna lasrar med hög effekt – laserpekare. Det pågår diskussioner i flera länder, såväl som i EU-gemensamma arbetsgrupper, hur problemet ska angripas. Detta har lett till en del propåer till kommittén, som har föranlett förtydliganden:

- Eftersom lasersäkerhetsstandarden EN 60825-1 är harmoniserad under lågspänningsdirektivet, och detta direktiv inte omfattar batteridrivna produkter, har kravet kommit att det måste fram en lasersäkerhetsstandard för batteridrivna lasrar. Men nuvarande standard klassar riskerna från laserstrålen oberoende av energikälla! Dvs batteridrivna lasrar omfattas redan av standarden. Diskussion pågår om att harmonisera gällande standard under "general products directive" istället.
- Önskemål på en ny EU-standard för säkra lasrar har framförts, för att eventuellt bli ett krav på ny standard för kommittén att ta fram. Detta borde undvikas dels då det vore olyckligt med en separat standard för EU då problemet delas av resten av världen, dels då nuvarande standard redan klassificerar lasrar i 7 olika riskgrupper – från riskfria till högrisklasrar. Det är viktigt att observera att en "farlig" laser därmed kan uppfylla standarden och därmed CE-märkas – men den klassas då i en för faran relevant riskgrupp. Kommittén anser att det är lagstiftarnas uppgift att reglera hur lasrar tillhörande de olika riskgrupperna ska säljas och brukas. (T ex får leksaker för att kunna CE-märkas endast innehålla lasrar av den riskfria klassen, Klass I.)

Det har dykt upp ett standardförslag rörande klassificering av icke-koherenta icke-elektriska strålkällor, på initiativ av CEN TC 169 WG8, prEN 16237. Standarden kommer av allt att döma att gå igenom. Kommittén reserverar sig mot standarden då den riskerar att förvirra användarna med ytterligare fler klassificeringar av optisk strålning till de redan existerande "laser- och lampklasserna". (Redan dessa är inkonsekventa vad gäller t ex mätmetoder, trots att de bygger på samma biologiska gränser från ICNIRP.)

Då arbetet med nya standarder helt utgår från IEC TC 76, finns inga specifika CENELEC-arbeten att stämma av. Läget för de pågående ärendena inom IEC TC 76 redovisades och kommenterades.

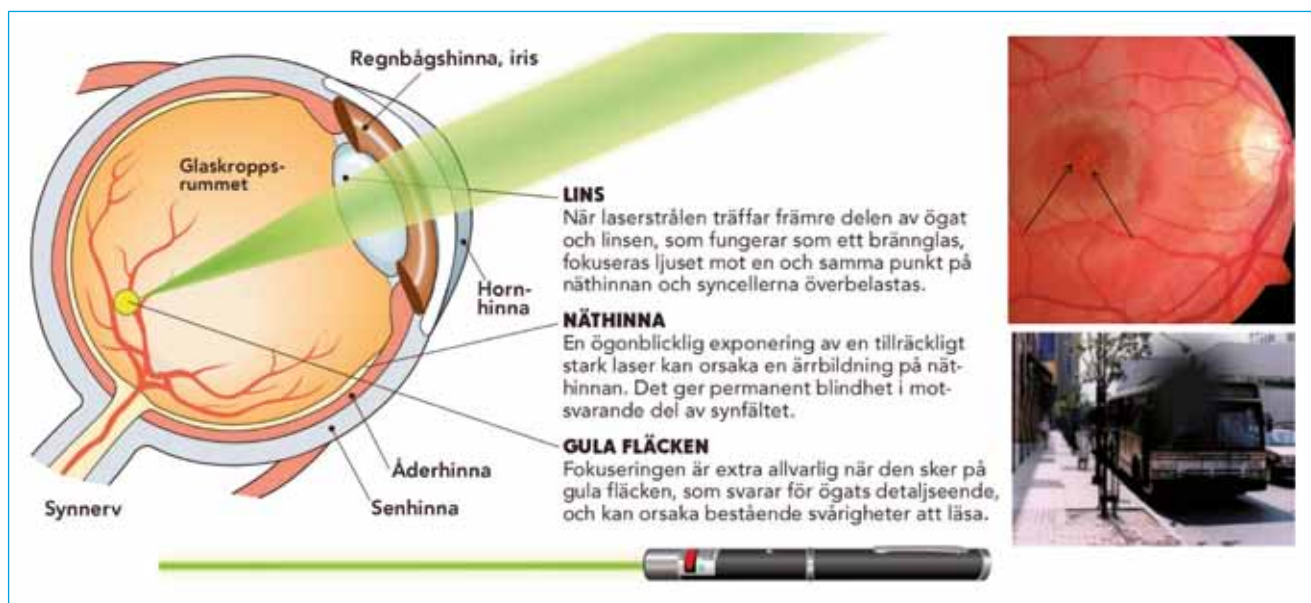
Det finns två TR-dokument som underhålls av kommittén: Det ena rör rekommendationer för lämpliga utbildningsnivåer för lasersäkerhet för olika arbets kategorier som kommer i kontakt med lasrar. Målet är att denna TR integreras i ett lämpligt IEC-dokument som bilaga. Detta kommer att ske i nästa utgåva av IEC dokumentet TR 60825-14, Safety of laser products: A user's guide. Det andra TR-dokumentet är en översättningsmall mellan de olika EU-språken för varningsskyltar rörande lasersäkerhet, enligt IEC 60825-1. Dokumentet är relativt komplett, men en uppdatering bör göras i en nära framtid. Frågan tas upp på nästa årsmöte 2012.

Konsekvenserna kvarstår av den situation som uppkom för två år sedan, då konsulten som validerar innehållet i IEC-standarderna mot EU-direktivet, under slutom-

röstningen hade invändningar mot att ett av villkoren i utkastet inte räckte för att direktivet ska anses uppfyllt. Eftersom det inte gick att backa på IEC-nivå, gick standarden igenom där. Detta innebär att vi inom EU lever med den näst sista revisionen av standarden (som även den har samma brist mot direktivet som den föreslagna uppdateringen). Problemet är uppmärksammat och konsulterna kommer nu in i ett tidigare skede av IEC-processen. Kommande version av standarden ligger i linje med direktivet.

Nästa möte äger rum i London 30 maj 2012. Dvs strax innan olympiadkaoset bryter ut...

URBAN WIDÉN
LEDAMOT TK 76

Grafik: Solveig Hellmark

HANDHÅLLNA LASRAR MED HÖG EFFEKT ÄR ETT STORT PROBLEM I MÅNGA LÄNDER IDAG. DELS GER DE EN STOR BLÄNDNINGSEFFEKT PÅ LÅNGA AVSTÅND, FRAMFÖR ALLT I MÖRKER, OCH KAN UTGÖRA EN STOR INDIREKT FARA OM DE RIKTAS MOT T EX CHAUFFÖRER ELLER PILOTER. DELS UTGÖR DE EN ALLT STÖRRE FARA FÖR PERMANENTA ÖGONSKADOR VID OFÖRSIKTIG ANVÄNDNING.

GRAFIKEN VISAR FOKUSERING AV EN LASERSTRÅLE I ÖGAT. BILDEN UPPE TILL HÖGER VISAR BRÄNNMÄRKEN I OCH KRING GULA FLÄCKEN ORSAKADE AV EN 150 MW LASER (= KLASS 3B) PÅ CA 2 M HÅLL, NÄR EN UNG TONÅRING LEKTE LJUSSHOW FRAMFÖR EN SPEGEL I SITT RUM. NERE TILL HÖGER EN ILLUSTRATION OM HUR EN SÅDAN SKADA KAN PÅVERKA MÖJLIGHETERNA ATT LÄSA, T EX NUMRET PÅ EN ANNALKANDE BUSS.

Foto: Staffan Ahlinder

IEC TC 65

I mitten av maj hölls i Seoul det 29e mötet med TC 65, Industrial-process measurement and control, sedan starten i London 1968. Sammanlagt deltog nästan 50 delegater från 15 länder.

EN KLAR TREND är ett fortsatt intresse för standardisering från de asiatiska länderna som Sydkorea, Kina, Japan och även Malaysia. Detta speglas förutom i det stora antalet deltagare i Seoul-mötet också i IEC COs (Central Office) statistik för hela IEC där de överlägset flesta förslagen på nya projekt kommer från Sydkorea och Kina i nämnd ordning. Från IEC CO rapporterades vidare att man arbetar med att försöka få till en förnyring inom standardiseringsarbete, bl a genom genom "Young Professionals"-projektet och IEC är nu också närvarande på såväl Twitter som Facebook. En viss förnyring kan redan märkas när man ser till deltagarna från Asien.

För övrigt arbetar IEC CO vidare med att underhålla "Functional Zone" på IECs hemsida och med hjälp av SC 65A/WG 14 uppdateras FAQ för funtional safety till hjälp för dem som ska följa standarderna för functional safety, i IEC 61508 och IEC 61511. Man har också på hemsidan infört en "Smart Energy Zone".

Förutom de ordinarie plenarmötena för TC 65 och dess fyra subkommittéer hölls ett endagsseminarium "Global Industrial Automation Standards Forum" där första halvan handlade om Sydkoreanska aktiviteter inom

kommunikationsområdet. Man presenterade bl a några lyckade tillämpningar av WirelessHart och ISA 100. Intresset för industriell trådlös kommunikation är på frammarsch. Förutom standarderna WirelessHart och ISA 100 så finns WIA-PA (IEC/PAS 62601) som tagits fram av Kina. WIA-PA startades 2006 som en nationell standard för processindustrin.

Andra halvan av seminariet ägnades åt presentationer av några IEC TC 65-aktiviteter. Inledningsvis presenterades arbetet inom JWG 13 där man med IEC 61010 som utgångspunkt arbetar med att ta fram en enhetlig produktsäkerhetsstandard för alla typer av utrustningar i en fabrik. Arbetet startade 2009 med deltagare från TC 65 och TC 66. Därefter följde en presentation rörande arbetet med IEC 62443, Security inom Automation. Idag finns 12 dokument och man planerar en FDIS till 2012-04. Security är väldigt personrelaterat medan Safety handlar om produktdesign.

I presentationen som behandlade standarder för EMC och EMF dvs elektromagnetisk kompatibilitet för produkter och elektromagnetiska fält som människan utsätts för påpekades bl a att man kommer att behöva anpassa dagens krav när man börjar använda frekvenser uppe i GHZ-området.

Förutom presentationer rörande standardisering av produktdata och arbetet med den digitaliserade fabriken presenterades ett nytt projekt inom SC 65E WG9, Automation Mark Up Language. Arbetet syftar till att alla verktyg ska kunna byta data utan att konvertering via papper med hjälp av mänsklig insats ska behövas. Detta för att minimera risken för fel. Avsikten är att på toppnivå bygga på IEC 62424.

Avslutningsvis togs problemen med samexistens inom trådlös kommunikation upp. Ett mycket allvarligt hot är att de regler som beslutas inom ETSI och som reglerar användning av radiofrekvenser och effektnivåer kan komma att hota användning av trådlös kommunikation inom automationsområdet. För att undvika detta anstränger man sig för att skapa ett samarbete med ETSI, IEEE, FCC, etc för att ta fram regler för samexistens.

Från plenarmötena kan rapporteras att på initiativ av SMB pågår ett arbete med att ta fram riktlinjer för att utveckla energieffektiva automationssystem. Både med avseende på design och drift. Arbetet drivs inom JWG 14 tillsammans med IEC TC 2 och ISO TC 184.

Rörande EMF och dess inverkan på människan gav man stöd åt SC 65AWG 4 att utreda och föreslå rekommendationer i samverkan med TC 106.

På grund av oron för hotet mot trådlös kommunikation inom automationstillämpningar uppmanades SC 65C-medlemmar att kontakta regionala och nationella myndigheter som hanterar regler för radiokommunikation.

En resolution togs att ge starkt stöd till IEC TC 44, Safety of Machinery-Electrical Aspects, strävan att försöka harmonisera Functional Safety-standarderna mellan ISO och IEC. Detta för att underlätta för användarna. Idag används två olika begrepp för att definiera nivån på säkerhet, "performance level" inom ISO-standarderna och "SIL"-begreppet inom IEC.

STAFFAN AHLINDER
ORDFÖRANDE SEK TK 65

Foto: Lars Fast

IEC TC 101

Inom IEC TC 101, Electrostatics, arbetar man med att utveckla och underhålla en serie dokument och standarder som berör industriella problem kopplade till statisk elektricitet. Dessa dokument har beteckningen IEC 61340-x-y. Generellt kan man säga att alla som arbetar med hantering av oskyddad elektronik och även de som arbetar i miljöer där explosiva gaser/vätskor, samt damm/pulver hanteras, kan beröras av de ovan nämnda dokumenten, eftersom elektrostatiske urladdningar (ESD – Electrostatic discharge) kan orsaka stora problem i dessa industriella miljöer.

VID MÖTET I NEW YORK den 20 - 24 juni träffades några av de olika arbetsgrupperna under de första tre och en halv dagarna. Resultaten från dessa gruppmöten sammanställdes och diskuterades sedan på det formella TC 101-mötet i slutet av veckan. Värddar för mötet var den amerikanska nationella kommittén, ANSI.

Syftet med arbetsgruppernas verksamhet är att lämna genomarbetade förslag till TC 101 och att sedan förändra dessa enligt den tekniska kommitténs och de nationella önskemålen.

ARBETSGRUPP 5 (VVG 5)

Under hösten 2007 publicerades dokumenten IEC 61340-5-1 och IEC 61340-5-2. Dessa båda dokument revideras nu. Ett viktigt förslag som diskuterades var om testmetoder för periodiskt underhåll ska samlas i ett speciellt dokument kallat "Compliance verification methods" eller inte. Ett förslag på ett sådant dokument kommer att presenteras inför nästa möte. Under veckan diskuterades vad första revisionen ska innehålla och om alla brister ska inkluderas i en första omarbetning av dokumentet. Den första omgången av revisioner av standarder för testning av handledsband, jonisatorer, förpackningar och ESD-skyddskläder avhandlades också.

Projektgruppen WG 5/PT2 arbetar med frågan om hur man bör utvärdera kläder med avseende på statisk elektricitet. Metoden eller metoderna riktar sig både till elektronikindustrin och till de industrier som hanterar gas-/dammkombinationer som kan användas av statisk elektricitet. I nästa version av huvuddokumentet, IEC 61340-5-1, har en ny möjlighet framkommit, då man tillåter att kvalificera kläder utifrån IEC 61340-4-9 eller enligt användaren. De metoder som användaren själv definierar kan vara en av metoderna som finns i dokumentet IEC 61340-4-2 vilket är arbetsgruppens mål. Under många år har arbetet inte gått framåt på grund av inre stridigheter.

Två andra standarder har diskuterats, dessa är IEC 61340-4-1 (golv) och detta arbete leds av Kevin Duncan, USA, men även IEC 61340-4-5 (golv och sko) som leds av Rainer Pfieffe, Tyskland. Nya versioner av dessa dokument kommer inte att tas fram, utan endast Amendments, eftersom de flesta kommentarerna är av icke teknisk natur.

LARS FAST
SEKRETERARE TK 101

IEC TC 78

Mötet med TC 78, Equipment and tools for live working hölls i Veliky Novgorod, Ryssland den 9-10 juni. Detta var första gången vi hade ett möte i Ryssland med TC 78 och flera av deltagarna hade problem med att få visum på så kort tid och det var relativt dyrt, detta gällde framför allt USA och England. För min del fungerade det bra även om det behövdes en del papper. Några möten blev inställda då deltagarantalet blev för lågt. I övrigt fungerade allt bra.

PÅ MÖTET DISKUTERADES om en ny rapport ska tas fram om hur lindragning ska genomföras. Italien driver denna fråga men röstades ner och det beslutades att vi väntar två år innan frågan tas upp igen.

En stor fråga den senaste tiden har varit om vi ska ta fram en ny standard om hur riskavstånd på mellanspänning ska beräknas, flera av deltagarna var positiva till detta. När det gäller ljusbågstestade kläder så går arbetet vidare, även om det går långsamt och det finns ett flertal olika åsikter om hur testet ska gå till. Vi enades om att det finns ett behov av att ta fram en teknisk rapport som underlättar för montören att välja rätt skyddsutrustning vid olika typer av elektriskt arbete.

Att ta fram denna rapport kommer att bli tidskrävande och för att minska detta arbete föreslogs att man ska starta med att använda den branschöverenskommelse som finns i USA som underlag. Flera var dock tveksamma till detta då den behöver förändras en hel del för att passa detta ändamål.

KLAS-GÖRAN SUNDVALL
LEDAMOT TK 78

CENELEC TC 62

Mötet med CENELEC TC 62, Electrical equipment in medical practice, hölls hos Dansk Standard i Charlottenlund strax norr om Köpenhamn den 21-22 juni. I mötet deltog totalt 20 personer med företrädare för Tyskland, Danmark, Norge, Irland, Italien, Frankrike, Bulgarien och Sverige. Ordförande var Peter Linders från Holland. Han hälsade särskilt den Bulgariska delegationen välkommen på deras första CENELEC TC 62-möte.

AGENDAN FÖR MÖTET var tre sidor lång men bara ett fåtal dokument fanns som underlag. Eftersom CENELEC vanligtvis inte utvecklar några egna standarder utan allt tekniskt arbete sker inom IEC handlade det mesta av diskussionerna om relationen mellan den europeiska lagstiftningen (EU-direktiven) och IECs standardiseringsarbete. För de medicintekniska företag som är verksamma på den europeiska marknaden är det viktigt att standardernas harmonisering mot EUs direktiv inte ifrågasätts. Problemet är att Kommissionen inte är någon egen part i IEC-arbetet som kan arbeta för att direktivens väsentliga krav täcks in i standarderna. Istället måste de europeiska länderna genom sina nationella kommittéer ta ansvar för detta. På mötet diskuterades möjligheten att införa rutinen att nationalkommittéerna på CDV-stadiet får tillgång till CEN/CENELEC-konsultens kommentarer (om de väsentliga kraven täcks in av standarden) genom CENELEC TC 62-sekretariatet, minst fyra veckor före deadline. Ordföranden informerade också om att Kommissionen utgivit en slags programskrift (New standardisation packages) om vilka förändringar man önskar få till stånd i standardiseringsarbetet. Dokumentet finns att ladda

ner på Kommissionens hemsida. De viktigaste punkterna är:

- Minskad produktionstid för standarder med 50 % till år 2020 dvs totalt två år
- Mer innovationstänkande ska komma in i standardiseringsarbetet
- Större engagemang från SME
- Fler aktörer bör komma in i standardiseringsarbetet

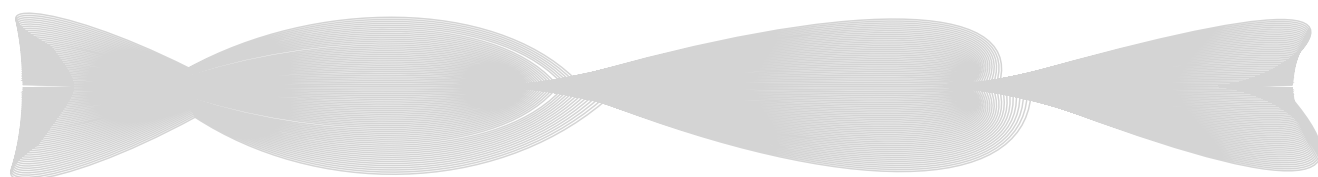
IEC TC 62 sekreteraren Norbert Bishop framhöll att om nationalkommittéer upptäcker fel som bör korrigeras i FDIS så ska man inte vänta med att skicka in dem tills tidpunkten för deadline utan skicka in dessa ändringar omgående. Omröstningstiden för FDIS på två månader är litet för kort och för sekretariatet är det svårt att hinna med att slutgranska texten och göra eventuella korrigeringar. Detta leder då till att man ibland i efterhand måste göra "amendments" eller "corrigendum" som kanske skulle kunna undvikas om man hade haft litet mer tid. En annan förklaring till ökad tidsstress för sekretariatet är att man minskat produktionstiden för standarder från fyra till tre år.

En annan fråga som diskuterades på mötet var implementeringen av den tredje utgåvan av IEC 60601-1-1. För att om möjligt få konsensus bland "notified bodies" har en särskild e-postadress skapats för att utbyta synpunkter, 60601Ed3.NBMED.issues@g-mail.com. En särskild europeisk konferens på detta tema kommer att arrangeras under sommaren.

Slutligen diskuterades att CEN och CENELEC har olika tidpunkter för DOW. CEN tillämpar 36 månader och CENELEC har 6 månader. Detta leder till att standarder i EN 60601/80601 får olika DOW. Ordföranden menade att CENELEC borde ändra till 36 månader.

Nästa möte med CENELEC TC 62 blir preliminärt 13-14 juni 2012 i London eller alternativt Holland.

MATS LUNDIN
ORDFÖRANDE TK 62

→ REINE SJÖRS I PENSION

Reine Sjörs har i slutet av augusti gått i pension efter 15 år på SEK.

Reine började sin tjänst inom standardiseringen den 1 juni 1996. Under den första tiden var han engagerad som IT-stöd men kom även att arbeta med certifieringsfrågor, något han fortsatt med under hela tiden på SEK. Reine har varit tekniker och kontaktperson inom flera olika områden, bland annat Ljusarmaturer, TK 34, samt Miljöaspekter på elektrisk och elektronisk utrustning, TK 111.

SEK önskar Reine många lyckliga dagar i framtiden!

PLANERADE INTERNATIONELLA MÖTEN I SVERIGE

SEK har åtagit sig värdskapet för följande internationella möten:

28 FEB – 01 MAR 2012

IEC TC 64/MT9

Disconnecting times and related matters

23 – 24 APR 2012

IEC TC 37/MT 4

**Metal-oxide surge arresters-
Maintenance of IEC 60099-4**

29 – 30 MAJ 2012

CENELEC BT

Technical Board

07, 10 – 11 SEP 2012

IEC SC 17B/WG 2

Contactors, starters and similar equipment

12 SEP 2012

IEC SC 17B/AG16

Advisory Group of SC 17B

12 SEP 2012

IEC SC 17B/MT 11

Maintenance of IEC 60947-1

13 SEP 2012

IEC SC 17B

Low-voltage switchgear and controlgear

14 SEP 2012

IEC SC 17D

Low-voltage switchgear and controlgear assemblies

B

SVERIGE
PORTO
BETALT

AVSÄNDARE

SEK SVENSK ELSTANDARD
BOX 1284, 164 29 KISTA

SEK AKTUELLT – NR 4, 2011

ANSVARIG UTGIVARE: ANDERS ELRUD
REDAKTIONSKOMMITTÉ:
JEANETTE JOHEM OCH
MARIA JAKOBSSON
ISSN 1400-5557

SEK SVENSK ELSTANDARD,
BOX 1284, 164 29 KISTA.
BESÖKSADRESS: KISTAGÅNGEN 19, KISTA
TELEFON 08-444 14 00
TELEFAX 08-444 14 30

E-POST: SEK@ELSTANDARD.SE
INTERNET: WWW.ELSTANDARD.SE
SEK ÄR SVENSK NATIONALKOMMITTÉ
AV IEC OCH CENELEC